

Krönika 1951

HAKARPS HEMBYGDSGÅRD

Krönika 1951

ANVÄNDA KÄLLOR:

- Landsarkivet i Vadstena.
Antikvariskt-topografiska arkivet, Länsmuséet.
Lindstam: Huskvarna krönika 1925.
Björkman: Jönköpings historia 1919.
Länsstyrelsens protokoll 1883.
Muntliga uppgifter av gamla Hakarpsbor.

I 1951 års krönika har, vid sidan av de kyrkliga och kommunala uppgifterna, huvudparten av innehållet ägnats en omfattande beskrivning av Stensholmstorpen. Meningen är att för framtiden återkomma med skildringar av liknande slag från andra gårdar i socknen. Redaktionen är tacksam för varje bidrag i form av gamla handlingar och bilder från gårdar och stugor.

Till bidragsgivare och annonsörer framföres ett varmt tack.

HAKARPS HEMBYGDSGÅRD

Redaktionen.

Årsberättelse 1951.

Årsmötet hölls på Stensholms Brukshotell den 16 mars.

Den 20 januari var en hembygdsafton anordnad på Klippan, varvid det nybildade "Hakarps hembygdskapell" bestående av Ingrid Meurling, Gunnar Lönn och Evert Plym, för första gången framträdde. Deras medverkan under kvällens lopp motogs med livligt bifall. Man räknar med att kapellet skall utbyggas med ytterligare tre eller fyra medlemmar. Ett 70-tal personer hade samlats och lyssnade intresserat till ett instruktivt föredrag av rektor Aug. Eckerberg, som talade över ämnet "Smälänning gu'nås". Efter föredraget läste Lennart Söderqvist "Bland svenska skären" ur Heidenstams Karolinerna. Så samlades man kring kaffeborden och programmet utfylldes med musik av kapellet och allsång till Åke Grytbergs dragspel. Den innehållsrika aftonen avslutades med "Du gamla, du fria".

Annandag pingst den 14 maj företogs den traditionella sockenvandringen som utgick från Petersberg med buss över Adalsvägen och Egna hem mot Smedstorp. Här lämnade Ivar Meurling en historik över den gamla gården och dess ägare genom tiderna. Därefter vandrade man mot norr förbi Marie-
lund och Marieberg, där Martin Fagerlund berättade om sockenskräddare och sockenskomakare, som haft sitt tillhåll här sedan mitten av 1800-talet.

Så fortsatte man upp till Stibbarp och Vassarp, där Lennart Söderqvist lämnade några historiska uppgifter om gårdarna, varefter man slog sig ner i ravinsluttningen, där torpet Gropen en gång legat, och försåg sig ur den medförda matsäcken. Färden gick därefter ner genom den stupande ravinen till Brunnstorp, där Arvid Nilsson mötte och berättade om den gamla gården. Efter att ha besett de märkliga byggnaderna inbjöds deltagarna

till kaffe hos herr och fru Arvid Nilsson. Värden skildrade Varpa skans och dess roll under forna ofredstider. Hemfärden med de 35 deltagarna företogs med buss.

Den 2 september företogs en studieresa till Västergötland med 70 deltagare. Färden gick med bussar från Petersberg över Jönköping till Falköping, där deltagarna efter morgonkaffet togs om hand av den kände fornforskaren, tandläkare Einar Magnusson, och här beskådades utgrävningarna av de nyupptäckta stenåldersgravarna i staden. I Gudhem besågs klosterkyrkans ruiner och sekreteraren lämnade några historiska uppgifter om kyrkan och klostret. Så gick färden till Skara, där högmässan bevistades i den nyrestaureerade domkyrkan, vilken därpå besågs. I en skogsdunge utanför staden intogs det något försenade middagsmålet. Över Axvall fortsatte man till Varnhem, där klosterkyrkan och klosterlämningarna från 1100-talet besågs. Sekreteraren berättade om klosterordnar, munkar och nunnor och deras kulturella betydelse. I Tidaholm intogs kaffe och så kom man fram till Kungslena med den märkliga medeltidskyrkan och här lämnade sekr. en del historiska uppgifter om Sverkerska och Erikska ätternas tronstrider på 1100- och 1200-talen. Först vid 20.30-tiden var man hemma.

Lördagen den 8 december firade föreningen sitt 10-års jubileum med en högtidlighet på Klippan. Efter musik av överläraren Hugo Johansson höll komminister Josef Larsson ett med varm känsla framfört högtidstal i anslutning till föreningens verksamhet och mål. Sekreteraren föredrog tio-årsberättelsen, där det bl. a. framhölls att föreningen fick sin första upptakt vid en hemvärnsfest vid Lundaberget 1941 mitt under brinnande världskrig. — Ett uppskattat inslag i högtidligheten blev Ivar Meurlings granna färgfilmer från föreningens många utfärder och sockenvandringar. Jubileumsprogrammet utfylldes med kaffe-servering, sång och musik.

Ivar Meurling har under året fortsatt med uppteckning av personuppgifter från de gamla torpen och backstugorna och insamling av foton m. m.

Krönikan har utgivits i 450 ex. och efterfrågan har varit så stor att endast några få arkivexemplar återstår.

Medlemsantalet var vid årsslutet 228 st. Styrelsen har haft tre sammanträden. Ledamöter i styrelsen har varit Gunnar Håkeman, ordf., Ivar Meurling, v. ordf., Lennart Söderqvist, sekr., Eskil Lago, kassör, Ingrid Forsström, Lennart Magnusson och Ivar Lundsten och suppl. Martin Fagerlund, John Andersson och Sune Söderqvist.

Kassan har haft en omslutning av kr. 8.861:53.

Den ekonomiska ställningen framgår av följande tablå:

Inkomster.

Behållning från 1950	5.902: 48
Årsavgifter	675: —
Fester	25: 65
Räntor	161: 65
Studieutflykter	630: —
Inkomster av krönikan	1.267: 50
Övriga inkomster	199: 25

Kr. 8.861: 53

Utgifter.

Annonser	133: 18
Studieutflykter	630: —
Utgifter för krönikan	1.341: 15
Övriga utgifter: expeditjonskostn., porton m. m.	402: 80
Behållning till 1952:	

I bank .....

5.695: 78

I kassan .....

658: 62

6.354: 40

Kr. 8.861: 53

Styrelsen.

Släkten följa släktens gång.

Födda 1951.

- 8/1 Sven Birger Magnus Alm, Egnahemsvägen 2, Fagerslätt
- 13/1 Tore Gert Ove Larsson, Fyrkanten, Stensholm
- 23/1 Ing-Marie Vivianne Nilsson, Jutevägen 14, Jutaholm
- 24/1 Jan Arne Georg Svensson, Bråneryd
- 5/2 Maj-Gret Ann-Charlotte Karlsson, Fagerbergsvägen 4
- 10/2 Stig Arne Viberg, Skogsgläntan, Stensholm
- 16/2 Ann-Louise Hildur Elisabet Johansson, Dalby, Ebbes
- 17/2 Nils Bruno Fagerström, Jutevägen 12, Jutaholm
- 21/2 Nils Anders Thörnemo, Ektuna, Brunnstorp
- 5/3 Björn Peter Andersson, Åbo, Stensholm
- 9/3 Stig Jan Ingvar Fäldt, Carlfors
- 13/3 Birgit Elisabet Larsson, Carlfors
- 23/3 Bo Edvin Nordlander, Karlslund, Ebbes
- 25/3 Eva Margareta Gustafsson, Annedal, Pettersberg
- 3/4 Jerry Sörenssén, Smedstorpögatan 24

- 3/4 Jan Bertil Tommy Olsson, Fagerängsvägen 2
 15/4 Arne Leif David Forssmed, Eriksbergs Handelsträdgård
 7/4 Joel Bergström, Stensholm
 21/4 Karl Erik Bengt Andersson, Jutaholm
 29/4 Robert Sören Magni Karlsson, Norra Klevaliden
 6/5 Lars Martin Nordh, Ringvägen 18, Jutaholm
 11/5 Bernt Jörgen Pederssen, Hökhult
 19/5 Solveig Gudrun Jönsson, Björkelid
 31/5 Ulla Karin Johansson, Skogslund, Ebbes
 10/6 Siv Kerstin Doris Erlandsson, Smedstorpsgatan 9
 11/6 Vanda Britt-Marie Olsson, Solhaga, Petersberg
 13/6 Ingrid Maria Elisabeth Almqvist, Smedstorpsgatan 4
 16/6 Ing-Mari Kristina Mona Johansson, Björktuna, Stensholm
 20/6 Ingrid Linnea Olivia Andersson, Barnavårdscentralen
 12/7 Ulla Kristina Linnéa Palm, Ebbes
 25/7 Eva Elisabeth Vinqvist, Carlfors
 29/7 Ingrid Margareta Elisabet Johansson, Ektuna, Brunns-
 torp
 29/7 Bernt Olof Ingemar Ström, Eskilstorp
 2/8 Jan Anders Torbjörn Sandberg, Smedstorpsg. 8, Fager-
 slätt
 4/8 Ulla Mary Hugnette Ringqvist, Solhöjden, Ebbes
 19/8 Lena Inger Elisabet Löfgren, Tallberga, Ebbes
 31/8 Lars Gunnar Thorell, Götängen, Stensholm
 4/9 Eva Kerstin Inga-Lill Florin, Dalslund, Ebbes
 4/9 Elsy Maria Louise Rosell, Ammarp
 11/9 Sten Göran Erik Ernstsson, Solhäll, Pettersberg
 12/9 Ronny Arvid Fransson, Smedstorpsg. 11, Fagerslätt.
 13/9 Lars Olof Sture Arvid Værn, Götängen, Stensholm
 13/9 Monica Henriette Reichel, Skogsgläntan, Ebbes
 14/9 Gullvi Christina Hjalmarsson, Fagerängsg. 2, Fagerslätt
 21/9 Gustav Konny Höglund, Dalhem
 23/9 Anette Anna-Maria Tiljander, Stensholm
 27/9 Gösta Sören Larsson, Skolg. 11, Fagerslätt
 29/9 Elsi Ann-Britt Fransson, Brunnstorp
 3/10 Haidi Solveig Trybjer, Skogsgläntan, Ebbes
 15/10 Gerd Ingrid Elisabeth Vallin, Stensholm
 19/10 Lena Johansson, Egnahemsvägen 24, Fagerslätt
 26/10 Ann-Britt Rosa Olofsson, Hotellet, Stensholm
 27/10 Per Henrik Gustav Eriksson, Eriksbergs Handelsträd-
 gård
 13/11 Gunnar Torsten Martin Pettersson, Lyckebo, Stensholm
 14/11 Martin Ivan Christer Ryberg, Dalskog
 24/11 Ulla-Karin Rolin, Stiftelsen, Stensholm

- 24/11 Ulla Britt Rolin, Stiftelsen, Stensholm
 26/11 Vivan Lisbeth Viola Svensson, Fagerbergsvägen 3, Fagerslätt
 28/11 Kenneth Gunnar Ingmar Gustavsson, Bäckaskog, Ebbes
 28/11 Olle Harald Gannerud, Hagagatan 4, Fagerslätt
 11/12 Ulla Eva-Britt Eklund, Stiftelsen, Stensholm
 19/12 Gunritt Ann Nilsson, Fagerängsvägen 5, Fagerslätt.

Ingångna äktenskap 1951.

- Gustav Bertil Olsson, Fagerslätt, och
 Evy Viola Klar, Fagerslätt
 Ulf Bo Holger Ringberg, Kalmar, och
 Doris Gunhild Henriette Fredriksson, Fagerslätt
 Rudolf Verner Larssen, Bankeryd, och
 Ingbritt Kristina Gustavsson, Hakarps säteri
 Sven Börje Allan Jakobsson, Fagerslätt, och
 Iréne Harriet Lejon, Fagerslätt
 Karl Arvid Jagenheim, Stensholm, och
 Margit Linnéa Magnusson, Stensholm
 Bertil Magnus Einhill, Stensholm, och
 Alva Britt Nilsson, Stensholm
 Arne Arvid Rolf Fransson, Stensholm, och
 Uni Aurora Johansson, Fagerslätt
 Gustav Henrik Valdemar Gustavsson, Skärstad, och
 Gerda Emelia Johansson, Björkhaga
 Stig Arvid Lennart Pettersson, Huskvarna, och
 Birgit Antonia Sundberg, Gunnestorp
 Lars Axel Tiljander, Huskvarna, och
 Gullvi Anna-Lisa Karlsson, Stensholm
 Knut Nils Ivan Ryberg, Bråneryd, och
 Ulla Edit Hildegard Olsson, Bråneryd
 Axel Elis Birger Turesson, Rosenlund, och
 Karin Sara Ingegerd Roman, Rosenlund
 Stanislav Rozpedek, Stensholm, och
 Maria Maciozek, Stensholm
 Sven Per Olof Almqvist, Huskvarna, och
 Margit Myrtel Violo Råberg, Stensholm
 Edvin Alexander Palm, Huskvarna, och
 Märta Viktoria Moberg, Fagerslätt
 Karl Bertil Einar Thyren, Ebbes, och
 Hertha Viola Nöbelin, Ebbes
 Torsten Natanael Grabö, Jutaholm, och
 Elna Iris Ingeborg Karlsson, Stensholm

Oskar Egon Ragnvald Johansson, Huskvarna, och
Irma Augusta Gustavsson, Bråneryd.
Sture Olof Lennart Nöjd, Jönköping, och
Ellen Valborg Hallkvist, Ebbes

Avlidna 1951.

- 3/1 Signe Maria Persson, Ringvägen 18
f. d. 15/8 1883 i Hakarp
- 6/2 David Svensson, Glasberga
f. d. 12/5 1883 i Svarttorp
- 7/2 Ulrika Maria Elisabeth, Lindstén, Skolgat. 1, Fagerslätt
f. d. 28/11 1868 i Ödestugu
- 10/2 Gunvor Elisabet Karlsson, Bjursbäcken
f. d. 9/9 1934 i Sofia förs., Jönköping
- 18/2 Hans Arne Lennart Gustafsson, Hökhult
f. d. 29/8 1930 i Sofia förs., Jönköping
- 15/3 Klas August Engdahl, Fagerberg 4
f. d. 16/9 1877 i Hakarp
- 4/4 Johan Albert Ekman, Kikstorp
f. d. 20/3 1874 i Hakarp
- 25/4 Augusta Jonsson=Spets, Hakarps Alderdomshem
f. d. 9/3 1864 i Norra Unnaryd
- 27/4 Gustav Emil Johansson, Marieberg, Lexarp
f. d. 1/2 1886 i Byarum
- 14/5 Agda Linnéa Karlsson, Skogslund, Ebbes
f. d. 3/7 1902 i Stenbrohult
- 15/5 Johan Henrik Bergström, Smedstorpsgatan 14
f. d. 19/1 1878 i Rogberga
- 28/5 Gustaf Vilhelm Malmkvist, Skogsglantan, Ebbes
f. d. 19/11 1883 i Hakarp
- 4/6 Kurt Birger Bertil Rosén, Karlslund, Ebbes
f. d. 23/2 1923 i Hakarp
- 10/6 Karl Bror Sigfrid Karlsson, Hagaberg
f. d. 16/2 1900 i Hakarp
- 20/7 Johan Albert Nilsson, Majsäter
f. d. 2/10 1866 i Öggestorp
- 21/7 Hanna Idalia Wallin, Hagaslätt, Pettersberg
f. d. 3/3 1884 i Lekeryd

- 3/8 Oskar Bertil Natanael Rosell, Fridhem, Kämparp
f. d. 2/4 1906 i Habo
- 7/8 Barbara Hönel, Stensholms fabrik
f. d. 4/5 1879 i S:t Georgen i Ungern
- 31/8 Olivia Charlotta Törnkvist, Talleberg, Ebbes
f. d. 15/3 1890 i Norra Sandsjö
- 6/9 Eva Kerstin Inga-Lill Florin, Stensholm 1:24
f. d. 4/9 1951 i Hakarp
- 27/9 Karl Johan Oskar Bergström, Björkbacka, Ebbes
f. d. 25/11 1872 i Södertälje
- 13/11 Karl Teodor Engqvist, Smedstorpsgatan 17
f. d. 12/4 1870 i Hakarp
- 21/11 Evert Wäinölä, Ringvägen 15, Jutaholm
f. d. 23/11 1880 i Wiborg i Finland
- 22/12 Anna Aqvilina Karlberg, Pensionärshemmet
f. d. 13/6 1873 i Barnarp.

Invånareantalet i socknen var vid 1951 års utgång 2.801 personer, 1.443 män och 1.358 kvinnor. Befolkningen har under året ökat med 79 personer. Äldst bland kvinnorna är Maria Charlotta Moberg, född den 24 oktober 1862. Socknens äldste invånare är Magnus Alfred Rosén, född den 19 juli 1857.

Kyrkokronika 1951.

"Ett nådens år från Herren" står som överskrift i vår evangeliebok till det nya halvseklets första kyrkoår. En löftesrik hälsning från evighetens Gud. Till adventsklockans klang slås dörrarna upp till den heliga historiens tempel och vi bjudas att stiga in för att på nytt skåda det heliga dramat. Raden av söndagar från advent till domsöndag ligger framför oss, glänsande som pärlorna i ett dyrbart smycke. Somliga lysa med sällspord glans — advent och jul, fastans stilla tid, uppståndelsens påsk och Andens pingst — men alla äga den levande strålgansen från Honom, som kommer evighetslängtande människosjälur till möte.

Den sannaste kyrkokronikan vore väl då den, som berättade om människosjälarnas möte med den levande Herren, men den kronikan kan icke här skrivas, den står ristad i själarnas djup. Envar kan måhända från det gångna kyrkoåret kalla fram minnen, som förtälja härom, minnen förbundna med klockornas klang, gudstjänstens gemenskap i psalmsång, böner, nattvard och predikan, med dop och konfirmation, med brudmässans glädje eller de tre skovlarna mull över den hädangångnes kista.

Gudstjänstillfällena har varit många under det kyrkoår som gått. Till gemenskap inför den Helige i helgedomen har klocka korna ringt samman vid sextioen högmässor och särskilda gudstjänster i kyrkan och andaktsstunder ute i församlingen har förmedlat budskapet om den levande Herren. Församlingsaftnar har inbjudit till föredrag över ämnen belysande kyrkans liv och gärning. Under året har 56 barn genom det heliga dopet införts i kyrkans gemenskap. I pingstens högtid konfirmerades 43 unga och mottogo Herrens heliga nattvard. I kyrka eller prästgård har 23 vigslar förrättats och 26 församlingsbor har vigts till den sista vilan på Hakarps kyrkogård. Vid de stora högtidsdagarnas mässor har Hakarps Bygdekör medverkat och i samband med körens 30-årsjubileum framfördes en konsert i kyrkan. En nybildad damkör har berikat gudstjänster och andaktsstunder med sång och en likaledes nybildad orkester har förhöjt stämningen vid församlingsaftnar och samkväm.

Ett led i stärkandet av av kontraktsgemenskapen utgör de årligen återkommande kontraktshelgerna och kontraktets syföreningsdagar. Såväl vid kontraktshelgen i Svartorp som syföreningsdagen i Jönköping var Hakarp representerat. Årets konfirmander har deltagit i konfirmandläger i Järsnäs tillsammans med konfirmander från Barkeryd, Lekeryd och Svartorp och till stiftsungdomens vinterting i Växjö sände Ungdomsgruppen tio ungdomar.

Den 21 september var det 30 år sedan Hakarps kyrkliga arbetsförening bildades och föreningen höll jubileumshögtid i Ungdomsgården. Av jubileumsberättelsen framgick, att arbetsföreningen under de gångna åren delat ut 40.000:— kronor till olika ändamål såsom kyrkans prydnade, socialt hjälparbete inom församlingen, svenska kyrkans mission och sjömansvård, Norrbottens läns arbetsstugor och S:t Sigfrids folkhögskola samt att föreningen sedan 1936 årligen anordnat "De gamlas dag". Resultatet av arbetsföreningens försäljning 1951 blev 2.750:— kronor. Medlemsantalet i de tre kyrkliga syföreningarna uppgick vid årsskiftet till 84. Stensholms kyrkliga arbetsförening, som arbetar för kyrkans prydnade, har under året anordnat ett lotteri med gott resultat samt stått för värdskapet vid en julfest för de gamla och föreningen avslutade sin vintermin med en utflykt till Göteborg. Kyrkobrodererna har samlats var tredje vecka till studier av svenska kyrkans historia eller bibelstudier och gemensamt med kyrkliga arbetsföreningen företagit en utflykt till Linköping. Hakarps scoutkår hade vid årsskiftet 37 medlemmar, scouter, vargungar och ledare. S:t Georgsdagen, scouternas särskilda högtidsdag, firade kåren med gudstjänst i kyrkan och samkväm i Ungdomsgården. Kyrkans söndagssko-

lor i Hakarp och Stensholm har meddelat undervisning åt 70-talet barn.

Mellan advent och domsöndag ligger raden av söndagar. Adventsklockan ringde in kyrkoåret, domsöndagen ringer ut det. De båda klockornas budskap är detsamma: "Herren kommer". Men om domsklockans klangfärg skall bliva lika ljus som adventsklockans beror på huruvida söndagar och vardagar levats i trohet mot den levande Herren.

Josef Larsson.

Den kyrkliga förvaltningen.

Kyrkofullmäktige har under 1951 haft fem sammanträden. Ordförande har varit John Andersson och vice ordförande komminister Josef Larsson.

Ett sammanträde med delegerade för Svartorp, Lekeryd och Hakarp har hållits för val av elektor, vilken skulle delta i val av lekmanombud och suppleant till 1951 års kyrkomöte. Kyrkovärden John Andersson valdes som elektor. Valet till lekmanombud hölls i Växjö den 9 juli.

Kyrkokassan har under året haft en omslutning av 24.703 kronor och kyrkogårdskassan 2.814 kronor. Det frivilliga församlingsarbetets kassa har balanserat på 515 kronor.

De fonder, som förvaltas av kyrkorådet, hade vid årets slut en behållning av 41.308 kronor.

Vid sammanträde i december valdes till ledamöter i kyrkorådet för perioden 1952—1955 John Andersson, Gunnar Håkeman, Erik Ljung, Axel Rydberg, Josef Larsson, Ivar Meurling och Lennart Lönn.

John Andersson

Kyrkofullmäktiges ordf.

Den kommunala förvaltningen.

Den förvaltande myndigheten, kommunalnämnden, har bestått av Albin Karlsson, ordförande och kassaförvaltare, Gunnar Hakeman, vice ordförande, och övriga ledamöter Josef Svensson, Oskar Franzén och Carl Sandberg.

Det är ett omfattande och ansvarsfullt arbete som åvilar kommunalnämnden och inte minst dess ordförande i en kommun av Hakarps storlek. Som exempel härpå kan nämnas att antalet ärenden som varit föremål för nämndens behandling under 1951 uppgått till 214 och att avgående diariet förda skrivelser varit 1.226.

Bostadsbebyggelsen har i hög grad begränsats av reglerande åtgärder från myndigheternas sida. Under året har uppförts 11 byggnader omfattande 16 lägenheter mot 19 inflyttningsbara fastigheter 1950. Kommunens borgensförbindelser för bostadsbebyggelsen uppgår till 813.192 kronor.

De allmänna barnbidragen har uppgått till 208.690 kr. och mödrahjälp har beviljats i 35 fall med 4.160 kronor.

Betydande omändringar har under året genomförts vid kyrkskolan. Grunden under skolhuset har utgrävts, varvid utrymmen erhållits för pannrum och toaletter. Centralvärme har anlagts och nya fönster insatts. Byggnaden har reviderats och målats. Antalet skolpliktiga barn i socknen har ökat avsevärt under de senare åren och enligt beräkning kommer antalet vid höstterminen 1952 att uppgå till omkring 320 st. I skolan tjänstgör fr. o. m. höstterminen 5 lärarinnor i småskolan och i folkskolan 7 lärare. Behovet av ny skolbyggnad har blivit alltmer trängande, och frågan har varit föremål för ingående behandling och kräver en snar lösning.

Den viktiga frågan om vattenförsörjning och avlopp har varit föremål för omfattande utredningar. Den från 1950 pågående djupborrningen vid Nordskogen har avslutats. Borrhållets djup var 196 meter. Vattenmängden som utvanns vid pumpningen uppgick till 4.445 liter pr tim. Vattnet var manganhaltigt. Kostnaden uppgick till över 20.000 kr. Möjligheten att ordna vattenförsörjningen genom ytvatten från Lexarpsgölen och från Huskvarnaån har undersökts, men i båda fallen ansetts olämpliga och ej möjliga att genomföra. Förhandlingar med Huskvarna stad, vilka påbörjades 1950, har fortsatt. Delegerade har beslutat uppdraga åt stadsingenjören M. von Strokirch och civilingenjör F. Ander att undersöka självkostnadspriset för vattenleverans av Huskvarna till Hakarp. Vatten- och avloppsanläggningen på Götängen godkändes slutgiltigt under våren.

Under året har kommunen övertagit gatubelysningen på Ebbes och Jutaholm. Den tidigare beslutade anläggningen från Nordskogen över Hakarpsvägen fram till Jutaholm blev färdig under hösten. Kostnaden uppgick till 9.385 kronor.

Förslag om iordningställande av vägen från Pettersberg över Ebbes till Ådalsvägen har utarbetats. Kostnaderna för vägunderhållet har uppgått till 7.645 kr., varav för Stensholm 4.447 kr., Egna hem 2.997 kr. och till vägen Carlfors—Tokarp—Göransberg 200 kr.

Gatubelysningen har dragit en kostnad av 4.000 kr.

Kommunalkassan har under 1951 haft en omslutning av 1.310.135 kr., vilket är 300.000 kr. mera än under 1950. Kassans överskott var 60.882 kr.

Den sammanlagda utdebiteringen för borgerliga och kyrkliga ändamål var kr. 6:95 pr skattekrona. Den fasta kapitalbehållningen uppgick vid årets slut till 464.322 kr. Kommunalnämnden förvaltar fonder på 22.809 kr.

Vid slutet av 1951 förrättades val i en del styrelser och nämnder för åren 1952—1955.

Kommunalnämnden består under perioden av Albin Karlsson, ordf., Gunnar Hakeman, v. ordf., Carl Sandberg, Gunnar Sandberg och Knut Pettersson.

Skolstyrelsen: Karl Ekholm, ordf., Gustaf Winqvist, v. ordf., Josef Svensson, kassör, Birgitta af Klercker, Gunnar Sandberg, Yngve Wall, Arvid Löwinger, Yngve Johansson och Sten Gustafsson.

Hälsovårdsnämnden: Karl Ekholm, ordf., Gunnar Granqvist, Arvid Löwinger, Arne Randau, Valter Bergström, Hans Andersson och Bertil Lindwall.

Familjebidragsnämnden: David Johansson, Oskar Franzén och Allan Holmqvist.

Nykterhetsnämnden: Herman Appelqvist, ordf., Arne Randau, Arvid Engblom, Oskar Franzén och Maria Lovisa Andersson.

Övriga verkställande myndigheter förnyas fr.o.m. 1953.

Den sociala hemhjälpen.

Den sociala hemhjälsverksamheten har till ändamål att i hem, där på grund av husmoderns bristande arbetsförmåga eller behov av vila eller annan familjemedlems sjukdom eller andra omständigheter behov föreligger av biträde med hemmets skötsel, lämna bistånd genom särskild hemvårdarinna. För tjänsten utgår statsbidrag. Ledning av kommunal hemhjälsverksamhet ombesörjes av en särskild hemhjälsnämnd.

För Hakarps vidkommande togs ärendet upp redan i juni 1941 då fattigvårdsstyrelsen fick i uppdrag att utarbeta förslag som godkändes av kommunalfullmäktige. En styrelse tillsattes, vilken kallades Lokalstyrelse för hemvårdarinna i Hakarp. Den började verksamheten 1 januari 1948. Den bestod av Albin Karlsson, Anna Appelkvist och Bror Thunberg, den sistnämnde som ordförande. Styrelsen kvarstod t. o. m. 1948, då den ersattes med Knut Pettersson, Margit Wall och Henny Magnusson. År 1944 ändrades namnet till Hakarps hemhjälsnämnd.

De anställda hemvårdarinnorna har varit Vega Svensson under tiden 1/1 1942—31/12 1945, Anna Margareta Blomqvist 1/9 1946—31/3 1948 och Britten Jonsson som anställdes 1/9 1948 och fortfarande tjänstgör.

Verksamheten är avsedd att sättas in, när ett hushålls normala funktioner rubbas t. ex. — vilket torde vara det vanligaste — vid husmoderns sjukdom, då hon ej kan sköta de löpande hushållsgöromålen. I första hand tillgodoses hjälpbehovet i familjer med barn.

Under 1951 har hemhjälp lämnats under 263 dagar i 30 hem. Ytterligare 11 familjer sökte under året hjälp men kunde ej erhålla sådan, på grund av att hemvårdarinnan var så strängt upptagen. Redan i augusti 1950 begärde hemhjälsnämnden att få antaga en deltidsanställd vårdarinna, och kommunalfullmäktige beslöt i januari 1951, att så skulle ske. Nämnden har vid 1951 års utgång ej kunnat anskaffa lämplig deltidsanställd person, ehuru behovet är trängande. Dagavgiften för familj utan barn med en inkomst av 4.000 kr. är en krona men stiger med ytterligare en krona pr tusen i den mån inkomsten ökar. För familjer med ett barn och 5.000 kr. inkomst är avgiften en kr., och samma princip tillämpas som för den barnlösa familjen, och därefter utgår avgiften enligt samma regel beroende på antalet barn och inkomstens storlek. För att förtydliga detta skall här lämnas ett exempel: En familj med 4 barn och 9.000 kr. i inkomst får betala en dagavgift på 2 kr., men är inkomsten 10.000 blir avgiften 3 kr.

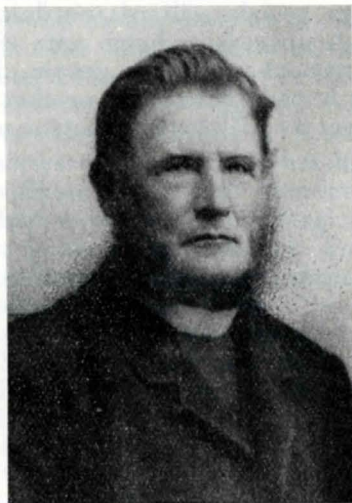
För verksamheten utgår stats- och landstingsbidrag med resp. 1.400 kr. och 700 kr.

Hemhjälpnämndens utgifter och inkomster har under 1951 haft en omslutning av 11.400 kr.

Bland de många sociala välfärdsanordningar som finnas i socknen torde hemhjälpverksamheten vara en av de allra viktigaste. Hemvårdarinnans arbete är genom de ständiga miljöbytena och de ofta hopade göromålen mycket pressande och ett stort behov föreligger av hjälpverksamhetens utökning.

S.

Schoddyfabrik och benstamp.

Jonas Magnus Gustafsson.

Forsarna vid Huskvarnaån har utnyttjats redan under medeltiden. Från början var det kvarndrift, och namnet Huskvarna har sitt ursprung från kvarnen vid Husån, kvarnen som hörde till Rumlaborgs hus. Ett sågverk fanns i början av 1600-talet och i jordeboken är antecknat för år 1600: "Aff Oluff Sågar wed Husquarnen betalas spannemål och bräder, han sågat haffwer." Sågverket och kvarnen låg vid nedersta forsens. Denna kvarn och sågverksrörelse kan ju knappast kallas industri. En sådan kommer dock till stånd vid forsens i mitten av 1620-talet. Det är en "klädesstampkvarn", som då anlades av den märkliga Peder Gudmundsson Strömberg i Jönköping. Denna anläggning, som även kallas vandtmakeri, är veterligen den första rörelse inom Hakarps socken, som förtjänar namnet industri i vedertagen mening. Under Vasatiden importerades olika slags ylletyger. På 1500-talet omtalas i Stockholm vandtmakerier, men den första verkliga fabriken startades i Jönköping 1616. Det tyg som framställdes var i allmänhet vadmal. Ordet kommer av fornsvenska vadh, ylletyg, och mal, mått. Tyget var urgammal, allmänt använd nordisk vävnad, och det viktigaste beklädnadsstoffet för allmogen ända fram till industrialiseringens tid.

I början av 1800-talet kom man på tanken att använda gamla utslitna klädesplagg på nytt. "Lumpen" som blev namnet på de avlagda paltorna, förvandlades till schoddy. Namnet är engelskt och skrives nu också shoddy. Det var också en engelsman, Law, som 1813 anlade den första shoddyfabriken. Numera bedrivs framställningen i stor skala, och varan kan bli av god beskaffenhet. För sönderrivning av lumpen användes en taggtrumma, "lumpharpan".

Vid Huskvarnaåns översta fall störtade vid sekelskiftet väldiga vattenmassor ner, vars kraft endast utnyttjades av den gamla Ebbes kvarn, men under 1800-talets senare del hade kraften tillvaratagits även på annat sätt. Härom vittnar en inlaga till Kongl. Majts. Befallningshavande i Jönköpings län den 10 november 1883. Den har följande lydelse:

"Undertecknade får härmed ödmjukeligen anhålla på grund af Kongl. Mat:s nådiga förordning angående utvidgad näringsfrihet av den 18 juni 1864 anmäla att vi i bolag för att gemensamt till afsalu tillverka Schoddyull och benmjöl i vår i Hakarps socken Tveta härad och Jönköpings län belägna fabrik Jutaholm.

Erforderliga bilagor af frejdebetyg samt att vi råder öfver oss och vår egendom bifogas.

Jutaholm den 10 November 1883.

A. J. Johansson, Djufvarp, J. M. Gustafsson, Fagerslätt, Sven Nilsson, Jönköping, G. H. Johansson, Häljaryd.

Namnens egenhändiga underskrifter bevittna

J. A. Isaksson, Jutaholm. A. J. Petersson, Jönköping."

Som exempel på de medföljande bilagorna skall här återges en:

"Att Hemmansägaren Jonas Magnus Gustafsson från Fagerslätt af nedanskrifna församling är född den 29/3 1837 i Hakarps församling af Jönköpings län, eger god kristendoms-kunskap, är oförhindrad att begå H. H. Nattvard och åtnjuta medborgerligt förtroende, varder härmed på begäran intygadt.

Hakarps i Pastorsexpeditionen den 5 November 1883.

Johan Syrén

*v. P.I."

"Öfver den sålunda gjorda anmälan skulle på begäran bevis meddelas genom protokollsutdrag. Som ofvan.

In fidem A. H. Bagge."

Företaget hade börjat 1881 och bolaget bildades 1883.

* Vice pastor loci = på platsen.

J. M. Gustafsson hade enligt köpebrev 1880 av den 22 dec. förvärvat egendomen Fagerslätt. Två byggnader hade uppförts vid falltröskeln, den ena inrymde shoddyfabriken och i den andra fanns benstamp och mjölkvarn.

Jonas Magnus Gustafsson hade största andelen i företaget. Han avled 1926 över 89 år gammal.

Gustafsson åtnjöt stort förtroende i socknen, bl. a. var han kyrkovård åren 1886—1888 och 1894—1900. I samband med fabriksanläggningen uppförde han det bostadshus, som ligger vid norra sidan av fallet.

Det dröjde ej länge förrän "Lusastampen", som folkhumorn döpte anläggningen till, fick god avsättning för sina produkter. Lump inköptes till rivning, och en ständig ström av folk, som ville bli av med gamla utslitna paltor, såg man på de slingrande stigarna. Lumpen revs till stickylle, helylle eller halvylle och valsull — flock — som tvättades och torkades utbredd på bräder. Som exempel på omfattningen kan nämnas att shoddyframställningen 1886 hade en omsättning på 4.476 kr. och bensmjölsproduktionen 2.830 kr. Årets vinst var 2.959 kr.

Av lumpsamlarna kom Kjellberg från Gränna, Lundgren från Jönköping och Kvist "från okänd ort" körande med häst och vagn. Den sistnämnde var alltid åtföljd av en stor svart hund. Om Kvists lilla magra hästkrake, som nästan försvann i de höga snödrivorna, berättas att Kvist i översvallande glädje över den goda affär han gjort, gav hästen för mycket havre, så den trogne dragaren åt ihjäl sig.

För avsättningen hade fabriken ibland avlägsna förbindelser. Det såldes shoddy till uppköpare i bl. a. Malmö, Visby, Stockholm, Vadstena och Gävle och t. o. m. till en firma Voss och Delius i Manchester i England. Folket i bygden försåg sig givetvis med flock till de då vanliga bolstrarna.

Arbetsstyrkan utgjordes i regel av endast två man och en pojke vid shoddyfabriken. Åren 1884—86 var sedermera riksdagsmannen K. J. Gustafsson, Stensholm, "verkmästare" vid fabriken. Han hade till medhjälpare Fredrik Johansson i Bäckalyckan — "Fredrik i Bäckalyckan" — som höll ut med arbetet i många år. Fredrik var en av pionjärerna för den fria kristliga verksamheten i socknen och var en gärna hörd talare i det gamla missionshuset. Han var en av stiftarna av Hakarps Missionssamfund 1885. År 1887 blev korpral Carl Eng arbetsledare. Han hade till medhjälpare, utom Fredrik, sonen Carl, som redan i 10-årsåldern fick börja bidra till familjens uppehälle. Ibland blev arbetstillgången så stor att man måste "köra i skift" och då fick J. M. Gustafssons drängar på Fagerslätt gripa in.

I slutet av 80-talet brann fabriken, men efter kort tid var en ny uppförd med modernare maskiner. Eldfaran var stor, då lumpen revs mellan de två taggförsedda cylindrarna. De hygieniska förhållandena var just inte av hög klass. De anställda var inte lätt att känna igen, då de kom ut i fria luften. Det fina lumpstoffet fyllde arbetsrummet och lade sig som ett ludet täcke över allt och alla.

Första arbetet med den inköpta, ej alltid särdeles rena lumpen, bestod i sortering och så följde sprättning av knappar, hyskor och hakar, snoddar och fållar m. m. I bygden lever väl ännu någon, vilken som barn plockat knappar vid "Lusastampen". Detta namn har sin historiska bakgrund, ity att dessa små "husdjur" som gav upphov till namnet, ej var så ovanliga även i de bästa familjer.

Arbetslönerna var låga. Föreståndarens lön var t. ex. för november månad 1890 kr. 41:67 och Fredriks inkomst för samma tid kr. 25:74 och gossen Carl Eng's kr. 6:42. Vid inköp av lump betalades för helylle 9 öre pr kg., halvylle 8 öre och stickylle 25 öre. Försäljningspriset var för valsull 33 öre, halvylle 23 och täckstopp 35—40 öre pr kg.

Korpral Eng slutade sin anställning 1894. En gång var han nära att omkomma, då han drogs ner i rännan, men räddades, svårt medtagen, i sista stund. Eng efterträddes av en ny föreståndare, Palm, och denne av A. Berg. Fredrik i Bäckalyckan, som varit med från början, var med i arbetet då företaget upphörde 1899.

Bolaget upplöstes och J. M. Gustafsson sålde vattenrätten till Munksjö A. Bol., som åren 1900—03 anlade sin kraftstation nedanför Ebbesdammen.

Vid forsen anlades som nämnts även mjölkvarn och benstamp. Framställning av benmjöl har förekommit sedan urminnes tider. I vårt land började man på 1830-talet anlägga benstammar av enklare konstruktion och på 1860-talet började fabriksmässigt produktion av s. k. råstampat benmjöl. Ben innehåller ända upp till 24 % fosforsyra, som är ett utmärkt gödningsämne särskilt för kalkfattiga jordar. Ju mer finfördelat benmjölet är ju värdefullare för jorden.

Vid jutaholmsanläggningen utgjordes stampen av fyra stökar, järnskodda i nedre delen, vilka rörde sig vertikalt mot en stadig järnplatta, belägen i en järnlåda. Dess ena sida var försedd med en silduk. Stamparna rörde sig med kraft mot plattan, där benen krossades till råstampat benmjöl, som spolades ut genom silduken och togs tillvara. Benstampen sköttes av "Lasse i Bäckan", Lars Larsson från Lekeryd, där han bodde i en liten

stuga. Han var låghalt och gick den långa vägen dagligen till fabriken, där arbetet pågick från kl. 6 f. m. till kl. 6 på kvällen. För mars månad 1891 hade Lasse en inkomst av kr. 26:80.

Ben inköptes till största delen från slaktare men även barn brukade infinna sig och avyttra något kg. uppsamlade ben. Priset var 6—7 öre och försäljningspriset på råstampat benmjöl 13—15 öre. En samlare som torde vara välkänd för den äldre generationen var Johan Stenholm, mest känd under namnet "Bena-Johan". Han hade varit kusk på Stensholm, men vid en olycka i pappersbruket så gott som förlorat sin ena hand. På 90-talet bodde han i ålderdomshemmet. Han vandrade omkring överallt i bygden och uppköpte ben. Med en liten fjädervåg avgjordes vikten, och priset var 3—4 öre pr kg. Den lilla för-tjänst han fick blev nog ett värdefullt tillskott till den magra och enformiga kost, som bestods i ålderdomshemmet.

Benstampen och mjölkvarnen nedlades samtidigt med shoddyfabriken.

Den framställning som här lämnats om den gamla anläggningen gör inga anspråk på fullständighet. Den vill endast ge ett stycke kulturhistoria från en gången tid samtidigt som den ger ett exempel på småländsk energi, närighet och framåtanda.

Lennart Söderqvist.

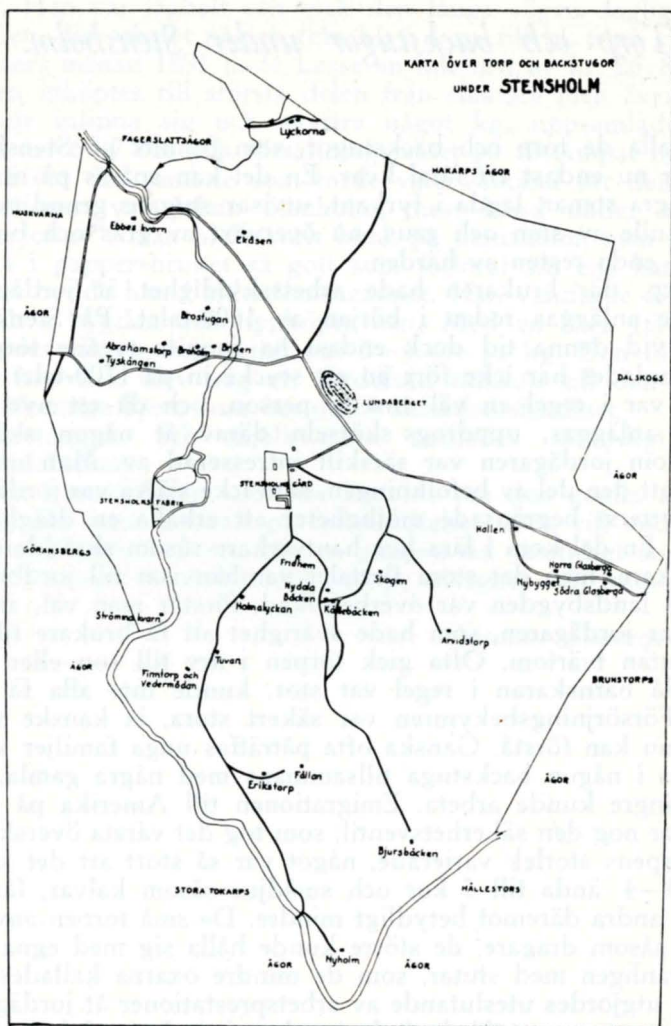

Torp och backstugor under Stensholm.

Av alla de torp och backstugor, som funnits på Stensholm, är nu endast ett fåtal kvar. En del kan spåras på marken där några stenar, lagda i fyrkant, utvisar stugans grund och en liten kulle av sten och grus, nu överväxt av gräs och buskar, är den enda resten av härden.

Torp, där brukaren hade arbetsskyldighet åt jordägaren, började anläggas redan i början av 1600-talet. På Stensholm synes vid denna tid dock endast ha funnits tvenne torp, de flesta anlades här icke förr än ett stycke in på 1700-talet. Torparen var i regel en väl ansedd person, och då ett nytt torp skulle anläggas, uppdrogs skötseln därav åt någon skötsam karl, som jordägaren var särskilt intresserad av. Man må betänka att den del av befolkningen, som icke själva var jordägare, hade ytterst begränsade möjligheter att erhålla en dräglig utkomst. En del kom i lära hos hantverkare såsom skräddare och skomakare, men det stora flertalet var hänvisat till jordbruket, och då landsbygden var överbefolkad, förstår man väl, att det icke var jordägaren, som hade svårighet att få brukare till sitt torp, utan tvärtom. Ofta gick torpen i arv till son eller måg, men då barnskaran i regel var stor, kunde inte alla få egna torp. Försörjningsbekymren var säkert stora, ja kanske större än vi nu kan förstå. Ganska ofta påträffas unga familjer såsom inhyses i någon backstuga tillsammans med några gamla, som icke längre kunde arbeta. Emigrationen till Amerika på 1800-talet var nog den säkerhetsventil, som tog det värsta överskottet.

Torpens storlek varierade, något var så stort att det kunde föda 3—4. ända till 5 kor och smådjur såsom kalvar, får och grisar, andra däremot betydligt mindre. De små torpen använde korna såsom dragare, de större kunde hålla sig med egna oxar eller vanligen med stutar, som de mindre oxarna kallades. Arrendet utgjordes uteslutande av arbetsprestationer åt jordägaren. De större torpen utförde 4 dagsverken i veckan på herrgården och de mindre, allt efter storleken, ned till ett dagsverke. Men det var icke bara mannen, som hade skyldighet utföra arbete för torparrendet, även hustrun och barnen fick hjälpa till. Isynnerhet i de äldre torparrendekontrakten från 17- och 1800-talet fanns som regel intaget att förutom dagsverksskyldigheten på herrgården skulle en viss mängd ull kardas och spinnas, skogsbär såsom smultron, blåbär och lingon plockas och lämnas i herrgårdens kök samt i slåttertiden räfsedagsverken utföras och dessförutom hjälpedagsverken vid slakt, byk o. d.

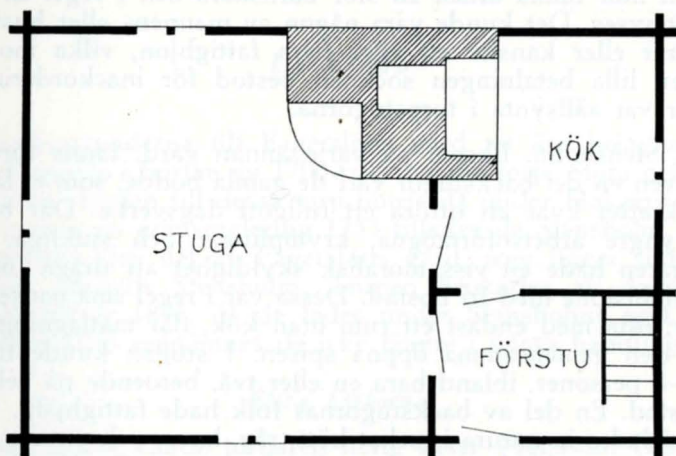

Dagsverkstorpren finnes ej mer, han är avskaffad enligt lag och förordning. Men när man forskar i deras historia, torparens och hans hustrus, stärkes beundran för dem, de var fysiskt och moraliskt starka, det var de som utförde det tunga arbetet i tider då inga maskiner fanns till hjälp och ofta under mycket svåra förhållanden. Deras minne skall äras och bevaras, ty det är de, som kraftigt bidragit till att vårt land blivit bättre

och lättare att leva i, det är frukterna av deras arbete vi nu njuta.

På varje torp fanns boningshus och ladugård och på en del dessutom visthusbod. Boningshusen synes vara byggda efter en viss standardmodell, beträffande såväl typ som inredning. På de större torpen var stugans längd omkring 8,5 m. och bredden c:a 5,5 m. och på de mindre uppgick längden till c:a 6,5 m. och bredden till drygt 4 m. Genom ytterdörren kommer man först in i en liten förstuga varifrån en dörr rätt fram leder till köket och en till vänster till storstugan. Från förstugan går även en brant trappa eller stege upp till vinden, vilken som regel var öppen till takåsen och sträckte sig över stugans hela bredd och

Plan av den på Stensholm vanligaste typen av torpstugor.

längd. I något fall kunde en liten kammare vara inredd på vinden och sträckte sig i så fall från murstocken till ena gaveln, där ett litet fönster var upptaget. Dessa stugor med vindskammar och vindsutrymme var i regel de sist byggda torpstugorna, efter mitten av 1800-talet, då de byggdes något högre än tidigare. De äldre torpstugorna hade mycket sparsamt vindsutrymme, till vilket en liten glugg på ena gaveln ledde, och en del av snedtaket var synligt inne i stugan, sålunda en övergång från ryggåsstuga. Går man genom dörren till vänster i förstugan kommer man in i ett rum, som sträcker sig över stugans hela bredd och mer än halva längden, och där den stora öppna spisen i rummets ena innerhörn upptar nära en fjärdedel av utrymmet. Ett kvadratisk fönster, delat i fyra rutor, finnes på rummets samtliga tre ytterväggar och på innerväggen tvenne

dörrar, varav den ena, som nämnts, leder från förstugan och den andra in till det lilla köket. I köket fanns även en öppen spis, en fyrkantig inmurning, den s. k. gruvan, där de grytor och pannor, som var försedda med fötter, sattes direkt över elden och andra på en brandring. Äldre torpstugor hade icke särskilt kök, rumsindelningen var densamma, men i kökets ställe fanns en finkammare med en långsäng, där långväga nattgäster fick bo, och där familjens helgdagskläder och andra saker, som ej dagligen användes, hade sin plats. I storstugan bodde då hela familjen och matlagningen skedde i den öppna spisen eller i en därintill anordnad "gruva". Det var en ansenlig mängd människor, som fick samsas om utrymmet i torpstugan. Förutom far och mor fanns oftast en stor barnskara och i regel en eller flera inhyses. Det kunde vara någon av mannens eller hustruns föräldrar eller kanske ett eller flera fattighjon, vilka mottogs för den lilla betalningen socknen bestod för inackorderingen. Pengar var sällsynta i torpstugorna.

På Stensholm, liksom på varje annan gård, fanns förutom torp även en del backstugor vari de gamla bodde, som ej längre hade krafter kvar att utföra ett fullgott dagsverke. Där bodde även yngre arbetsoförmögna, krymplingar och sjukliga, som jordägaren hade en viss moralisk skyldighet att draga försorg om, åtminstone med fri bostad. Dessa var i regel små oansenliga stugor, ofta med endast ett rum utan kök, där matlagning fick ske i den gemensamma öppna spisen. I stugan kunde tidtals bo 6—8 personer, ibland bara en eller två, beroende på behovet av bostad. En del av backstugornas folk hade fattighjälp. Denna tilldelades in natura i torkat kött, råg, havre och potatis samt vid behov nya kläder och skor efter beslut av nämnden i varje särskilt fall. Någon gång kunde i stället för kött utbetalas sovelpengar. Så långt det var möjligt bidrog dessa gamla och sjuka till sitt eget uppehälle, en del kunde gå borta på hjälp, andra utförde hembete såsom spinning, stickning och vävning för kvinnorna och slöjdning för männen med korgar och laggkärl. Någon tillverkade havregryn, vilket tillgick så att havren kokades och torkades, varefter den maldes på en vanlig handkvarn med två stenar. Grynen såldes sedan till familjer i Huskvarna eller Jönköping. Det fanns även sådana som föredrog att försörja sig genom tiggeri, vilket för de, som erhållit tiggarpass, var ett lovligt näringsfång men utan pass, i synnerhet utom socknen, straffbart.

En kort beskrivning över läget för varje torp och backstuga skall göras samt för torpen dessutom en förteckning över de olika brukarna, vilka där haft sin gärning. Till tjänst för de,

som bland dessa spåra sina förfäder, har även en förteckning över de olika familjerna upprättats. Förutom torparen med sin familj bodde ofta i stugorna andra personer dels som inhyses dels mot hyra. Dessa har av utrymmesskäl ej kunnat medtagas i denna förteckning, isynnerhet som de ofta ambulerade mellan torpen.

Helt säkert har i denna torpbeskrivning felaktigheter tyvärr ej helt kunnat undvikas. De kan bero på ofullständig forskning eller till och med felläsning i arkivens ofta svårlästa luntor. För dessa fel och brister ber jag om överseende.

Lyckorna.

Där byggnaderna till Fagerslätts gård nu äro belägna uppbyggdes i början av 1700-talet tvenne torp, Stora och Lilla Lyckorna. Jorden till dessa torp hörde då under Hakarps Säteri men genom en gränsreglering 1753 tillades de Stensholm. Ännu i dag heter den del av Fagerslätts gård, som ligger söder om bäcken, officiellt Stensholm. Torpen brukades av dagsverks-torpare till år 1846, då de lades under Stensholms eget bruk, och efter 1855 omnämnas de icke längre i några handlingar.

Stora Lyckorna.

Den förste kände torparen hette Peter Månsson. Han brukade torpet till 1790 då Jonas Larsson övertog brukningen. Han fortsatte därmed till 1809 då äldste sonen Lars fick träda till. Själva flyttade de gamla som inhyses till en stuga vid torpet Broen där Lars svärföräldrar var torpare. Den näst äldste sonen Jöns blev soldat och fick som sådan tillnamnet Spång men tog snart avsked och blev torpare på Skogen. Lars Jonas son innehade torpet i 20 år till 1829, då Peter Johansson, som tidigare varit torpare på Erikstorp, fick övertaga brukningen. Han dog redan efter fem år 1834. Änkan och barnen fick dock fortfarande vara kvar på torpet tack vare att äldste sonen Johan var så vuxen att han i faderns ställe kunde göra dagsverken på herrgården. Då han gifte sig 1840 antogs han som torpare till St. Lyckorna, vilket han dock ej brukade längre än till 1846 då dagsverkstorpets nedlades, troligen på grund av att husen började bliva dåliga. Han fick i stället övertaga torpet Brostugan.

—1790

Torparen Peter Månsson f. 1718
h. Stina Larsdotter f. 1724

1790—1809

Torparen Jonas Larsson f. 1752
17/3, d. 1814
h. Britta Jönsdotter f. 1756 1/9
s. Lars f. 1783 22/6
s. Jöns f. 1786 23/5
d. Cathrina f. 1786
d. Maria f. 1788 13/5
s. Johannes f. 1796 15/6

1809—1829

Torparen Lars Jonasson f. 1783
22/6
h. Cathrina Petersdotter f. 1782
1/2
d. Maja f. 1811 4/1
s. Johannes f. 1812 21/4
s. Johannes f. 1815 11/12
d. Stina f. 1817 23/8
s. Johannes f. 1819 24/4

s. Johan f. 1821 14/2
s. Anders f. 1823 26/10
d. Cathrina f. 1825 24/2
d. Britta Cajsa f. 1827 25/8

1829—1840

Torparen Peter Johansson f. 1783
21/11
h. Greta Israelsdotter f. 1791 2/5
s. Johan f. 1813 9/2
d. Lena Cathrina f. 1815 8/10
s. Isak f. 1821 31/1
s. Johannes f. 1823 7/12
s. Anders f. 1826 30/12
d. Lena f. 1826 30/12
d. Inga Stina f. 1830 5/8

1840—1846

Torparen Johan Petersson f. 1813
9/2
h. Maja Gustafsdotter f. 1810 2/4
s. Per Gustaf f. 1843 16/2
s. Per Johan f. 1844 23/4
d. Mathilda f. 1849 19/1

Lilla Lyckorna.

Johan Knutsson var den förste kände torparen. Han brukade L:a Lyckorna till sin död 1771 då Bengt Svensson, son till torparen Sven Persson i Tyskäng, blev efterträdare. Samtidigt med L:a Lyckorna brukade han även Tyskäng åren 1785—1796. Detta blev tydligen för mycket för honom, ty redan 1801 som 51-årig är hans krafter slut, han lämnar torpet och flyttar som inhyses till Glasberga. Näste torpare är den från Ljungarum 1801 inflyttade Lars Larsson vilken senare antog tillnamnet Lönesgren. Han stannade till 1813 då han övertog torpet Hallen. Lars Larsson efterträddes av Anders Månsson vilken brukade torpet till sin död 1833 varefter hans andra hustru Maria Johansdotter fortsatte brukningen till 1839 då torparen och mjölnaren vid Ebbes kvarn Jonas Håkansson antogs som torpare. Han stannade tills torpet nedlades 1846 då han flyttade till Glasberga.

—1771

Torparen Johan Knutsson f. 1714
2/5, d. 1771 17/12
h. I. Ingrid Larsdotter f. 1727, d.
1764 20/4
d. Kristin f. 1750 25/12
d. Maria f. 1754 25/7

s. Johan f. 1757 7/5
s. Lars f. 1764 13/4, d. 1764 6/10
h. II. Maria Svensdotter f. 1736
16/10, d. 1771 26/4
s. Per f. 1766 2/2
d. Britta f. 1768 24/9
s. Jöns f. 1770 12/1

1771—1801

Torparen Bengt Svensson f. 1750
17/1
h. Kierstin Arvedsdotter f. 1742
15/7
s. Jonas f. 1774 13/2
d. Ingrid f. 1776
d. Maria f. 1777
d. Britta f. 1782
s. Sven f. 1784

1801—1813

Torparen Lars Larsson Lönegren
f. 1762 7/12
h. Stina Andersdotter f. 1772
23/4
s. Jöns f. 1792 2/5
d. Lena f. 1795 27/8
s. Carl f. 1807 20/2

1813—1839

Torparen Anders Månsson f. 1778
27/9

h. I Cathrina Persdotter f. 1781
26/5
d. Maja Lisa f. 1809 28/10
d. Lena f. 1819 15/5
h. II. Maja Johansdotter f. 1790
13/5
d. Britta Cajsa f. 1821 12/9
d. Johanna f. 1824 19/6
d. Maja Stina f. 1829 2/5

1839—1846

Torparen Jonas Håkansson f.
1807 10/12
h. Maja Stina Magnidotter f.
1802 27/10
d. Christina f. 1836 10/1
d. Maja Lena f. 1837 12/4
s. Johan f. 1839 23/2
s. Peter f. 1840 12/11
s. August f. 1845 12/6

Ebbes kvarn och torp.

Kvarnen låg omedelbart nedom övre fallet i Huskvarnaån. När Ebbes kvarn först uppbyggdes har ej kunnat utrönas. Fru Iliana Åkesdotter Tott erhöi i arv 1482 Stensholm med kvarn och ström. Möjligt är att det här rör sig om Ebbes kvarn, men troligare är dock att härmed avsågs Strömma kvarn, som låg där Stensholms fabrik nu ligger. Av nu tillgängliga handlingar kan man ej erhålla fullt säkra uppgifter över de olika mjölnarna förr än från 1700-talet. År 1765 omnämnes att mjölnaren Per Jonsson från Ebbes kvarn flyttat till Dunkehalla kvarn och att Jonas Svensson blivit mjölnare i hans ställe. Denne stannade till sin död 1771 då han efterträddes av Sven Persson, vilken var mjölnare till 1787. Därefter skötte Cornelius Persson om kvarn och torp till 1796 då han blev torpare på Tyskängen. Hans efterträdare blev Elias Jönsson, vilken var mjölnare där till 1806 då han flyttade till kvarnen vid Huskvarna. Här efter innehade Lars Månsson kvarnen i fem år till 1811. Näste mjölnare, Sven Hellström, stannade icke längre än två år, redan 1813 har han överlämnat kvarnen till Jöns Zackrisson. Även dennes ebbestid blev ganska kort ty redan 1816 är Carl Fredrik Ekblom mjölnare där. Han var gift med en dotter till vapensmed Harald Ruberg i Huskvarna och hans bägge söner Fredrik Johan och Carl Peter blev stockmakare. Mjölnare var Ekblom till 1822 då Carl Magnus Lallerman övertog kvarnen under två år till

1824. Därefter heter mjölnaren Sven Jaensson vilken stannar till 1832. Näste mjölnare Jonas Håkansson är mjölnare till 1839 då han blev torpare på Lilla Lyckorna. Kvarnen sköttes där-
 efter ett år av Anders Isacsson, som varit mjölnardräng där sedan 1833. År 1840 kommer mjölnare Sven Petersson, som stannar till 1845 varefter Johan Magnus Andersson blir mjöl-
 nare intill dess att mjölnardrängen Anders Magnusson 1858 gifte sig med en dotter till Anders Svensson i Knutstorp och övertog kvarnen. Han flyttar 1865 till Brostugan såsom torpare. Kvarn, såg och jordbrukstorp utarrenderades därefter till f. d. verk-
 mästaren på Stensholms pappersbruk Carl Johan Pohl, vil-
 ken där skulle driva kvarn- och sågverksrörelse. Denna över-
 togs 1871 av mjölnaren vid Huskvarna kvarn, Sven Magnus Nilsson (han var son till svarvare Nils Magnus Larsson i Es-
 kilstorp), vilken drev rörelsen till sin död 1893. Kvarn och strömfall köptes senare av Munksjö A.B. för anläggning av kraftstation. Då tunneln till kraftstationen byggdes 1903 ned-
 revs kvarnbyggnaderna. Kvarnrörelsen hade några år tidigare upphört.

—1765

Mjölnaren Per Jonsson f. 1735 5/9
 h. Cathrina Svendsdotter f. 1721
 11/2

1765—1771

Mjölnaren Jonas Svensson f. 1740
 2/7, d. 1771 10/1
 h. Maria Andersdotter f. 1731
 s. Sven f. 1769 14/11

1771—1787

Mjölnare Sven Persson f. 1746
 h. Ingrid Månsdotter f. 1746
 d. Ingrid f. 1774 8/1
 d. Elisabet f. 1775 11/6

1787—1796

Mjölnaren Cornelius Persson f.
 1751
 h. Sara Johansdotter f. 1766
 d. Stina f. 1790
 s. Sven f. 1792
 d. Cathrina f. 1795 18/1

1796—1806

Mjölnaren Elias Jönsson f. 1761
 h. Maria Håkansdotter f. 1772
 18/3
 d. Lisa f. 1796 22/2
 d. Cathrina f. 1799 19/1

s. Jöns f. 1801 1/3
 d. Sara f. 1804 13/12

1806—1811

Mjölnare Lars Månsson f. 1756
 11/8

1811—1813

Mjölnare Sven Hellström f. 1764
 4/1
 h. Beata Hildebrand f. 1764 5/10
 s. Carl Olof f. 1794
 s. Sven Niclas f. 1798 20/2
 d. Beata Sophia f. 1800 12/4
 s. Otto Wilhelm f. 1802 14/8

1813—1816

Mjölnare Jöns Zackrisson f. 1767
 h. Sara Stina Andersdotter f.
 1780 8/1
 d. Stina f. 1801 3/9
 d. Maja Lisa f. 1805 26/2
 s. Carl Johan f. 1812 8/12
 s. Anders f. 1815 9/11

1816—1822

Mjölnare Carl Fr. Ekblom f. 1789
 5/6
 h. Britta Greta Ruberg f. 1795
 13/12
 s. Fredric Johan f. 1817 14/9
 s. Carl Peter f. 1822 9/1

1822—1824

- Mjöltnare Carl Magnus Lallerman
f. 1773 3/5
h. Maja Svendsdotter f. 1784 16/1
d. Maja Lena f. 1809 9/10
s. Carl Fredric f. 1811 10/1
s. Gustaf f. 1817 13/4

1824—1832

- Mjöltnare Sven Jaensson f. 1776
2/1
h. Maja Andersdotter f. 1780 11/2
s. Jonas f. 1807 12/5
s. Carl Fredric f. 1812 24/3
d. Inga Stina f. 1814 25/9
s. Anders f. 1817 15/9

1832—1839

- Mjöltnare Jonas Håkansson f.
1807 10/12
h. Maja Stina Magnidotter f. 1802
27/10
d. Christina f. 1836 10/1
d. Maja Lena f. 1837 12/4
s. Johan f. 1839 23/2
s. Per f. 1840 12/11
s. August f. 1845 12/6

1839—1840

- Mjöltnaren Anders Isacson f.
1813 6/3
h. Anna Maja Andersdotter f.
1812 25/3
s. Johan f. 1839 3/11

1840—1845

- Mjöltnaren Sven Petersson f. 1798
11/7
h. Märith Andersdotter f. 1796

1845—1858

- Mjöltnaren Johan Magnus Ander-
son f. 1816
h. Cathrina Larsdotter f. 1818
s. Gustaf f. 1844 7/3

1858—1865

- Mjöltnaren Anders Magnusson f.
1825 15/5
h. Johanna Andersdotter f. 1838
27/1
d. Sofia Vilhelmina f. 1861 17/10
s. Carl Viktor f. 1864 2/1
s. Johan Simon f. 1866 27/8
d. Hilda Christina f. 1870 7/1
d. Maria Mathilda f. 1872 22/9
s. Gustaf Adolf f. 1875 27/4
s. Ludvig f. 1877 2/10

1865—1871

- Byggmästaren Carl Johan Pohl
f. 1815 29/11
h. Sara Hjertstedt f. 1815 11/5
s. August f. 1845 9/9
s. Otto f. 1847 22/12
d. Anna Lovisa f. 1850 24/2
s. Carl Edvard f. 1852 22/3
d. Sophia Carolina f. 1854 16/1
s. Gustaf Wilhelm f. 1856 15/6

1871—1893

- Mjöltnaren Sven Magnus Nilsson
f. 1832 19/12
h. Johanna Wallin f. 1840 5/7
d. Hilda Vilhelmina f. 1860 25/5
d. Alma f. 1868 11/7
s. Ernst Vilhelm f. 1871 12/2
d. Jenny Emilia f. 1873 15/9
d. Ellen Augusta f. 1875 9/12
s. Sven Aron f. 1877 29/12
d. Anna Elisabet f. 1879 28/11
s. Axel Einar f. 1882 6/5

Ekåsen.

Torpet Ekåsen låg mellan nuvarande Ekåsgatan och det nordost därom belägna lilla berget. På en karta från år 1684 benämnes området härifrån och mot Lundaberget för Lekåsen. Detta namn är troligen en kvarleva från hednatiden och vissa riter i samband med offerplatsen vid Lundaberget. Ordet förekommer i svenskan ännu i t. ex. gäddlek, orrlek o. s. v. Då torpet uppbyggdes i slutet av 1600-talet eller början av 1700-talet kallades det säkerligen, liksom platsen, för Lekåsen men

så småningom har första bokstaven fallit bort och det bekvämare ordet Ekåsen uppstått. De äldsta nu tillgängliga handlingar där torpet omnämnes är från 1760-talet där Peter Månsson står som brukare. Han flyttade 1773 till det närbelägna torpet Lyckorna men synes ha fortsatt med brukningen av Ekåsen. Stugan har därefter använts som bostad åt inhyses. Torparen på Brostugan Håkan Nilssons änka Kerstin Persdotter var den första som flyttade dit 1773 snart följd av förre torparen på Arvidstorp Lars Persson med familj. Sedan har där bott en lång rad änkor, gammalpigor och krymplingar. Det var Stensholms fattigstuga där de gamla eller icke arbetsföra fick fri bostad av herrgården och lite hjälp till sitt uppehälle av socknen om de icke själva kunde försörja sig genom att gå bort på hjälpe. Ibland kunde 6—7 personer få samsas om utrymmet i den lilla stugan, vilken bara bestod av ett rum. Den siste som bodde i stugan var pigan Sigrid Nilsdotter vilken dog där 1852. Stugan var troligen då så dålig att den icke längre var beboelig varför den nedrevs.

Brostugan.

Brostugan var ett dagsverkstorp beläget nordost om nuvarande Broholm, på en kulle i gärdeskanten närmare ån. Rester efter husgrunden och spismuren ävensom en grop efter källaren synes ännu. Den förste kände torparen var Håkan Nilsson, som brukade torpet till sin död 1771. Därefter voro tre generationer Ljungström torpare där. Den förste Peter Ljungström efterträddes 1819 av sonen Jöns Ljungström vilken i sin tur efterträddes 1840 av sonen Lars Jönsson Ljungström. Han flyttade redan 1845 till torpet Tyskängen och senare till Broen där han kallas arbetskarl. Brostugan brukades nu under ett år av Johan Zackrisson vilken 1846 flyttade till Ljungarum. Som torpare inflyttade i stället Johan Petersson, som tidigare varit torpare på St. Lyckorna. Han stannade till 1854 då han med familj flyttade till Jönköping. Näste torpare heter Johan Abrahamsson vilken 1857 efterträddes av den från Skärstad inflyttade Peter Persson. Den siste som bodde i Brostugan var Anders Magnusson, som tidigare varit mjölnare i Ebbes kvarn. Han flyttade till Brostugan 1865 och bodde där till 1875 då detta torp sammanslogs med torpet Abrahamstorp. Den sålunda nybildade brukningsdelen var icke längre något dagsverkstorp utan kallades platsgård och utarrenderades till Anders Magnusson mot hälftenbruk, d. v. s. hälften av gårdens avkastning skulle lämnas till jordägaren såsom arrende.

—1771

- Torparen Håkan Nilsson f. 1708
22/2, d. 1771 5/3
h. Kirstin Persdotter f. 1718 19/1

1771—1819

- Torparen Peter Ljungström f.
1748 27/12
h. Cathrina Jönsdotter f. 1751
s. Jöns f. 1781 7/11
s. Sven f. 1784
d. Stina f. 1786 18/6
s. Lars f. 1789
d. Maria f. 1793 27/4
s. Peter f. 1795 12/12, vanför

1819—1840

- Torparen Jöns Ljungström f. 1781
7/11
h. Maja Stina Nilsson f. 1791
27/7
s. Peter f. 1818 9/2
s. Lars f. 1818 9/2
s. Johannes f. 1821 21/5
s. Gustaf f. 1828 1/12

1840—1845

- Torparen Lars Jönsson Ljung-
ström f. 1818 9/2
h. Stina Blom f. 1813 10/7
d. Lotta Maria f. 1842 25/6

1845—1846

- Torparen Johan Zackrisson f. 1819
20/3
h. Anna Stina Johansdotter f.
1821 21/1

1846—1854

- Torparen Johan Petersson f. 1813
9/2

- h. Maja Gustafsdotter f. 1810 2/4
s. Per Johan f. 1844 23/4
d. Mathilda f. 1849 19/1

1854—1857

- Torparen Johan Abramsson f.
1804 28/12
h. Maja Larsdotter f. 1808 16/3
d. Christina f. 1834 19/2
d. Johanna f. 1836 5/7
s. Fredrik f. 1838 15/10
d. Maja Lena f. 1841 24/6
d. Mathilda f. 1849 27/7

1857—1865

- Torparen Peter Persson f. 1820
19/3
h. Ingeborg Persdotter f. 1822
19/11
s. Johan August f. 1851 13/8
d. Anna Maria f. 1854 15/7
s. Lars Peter f. 1856 16/11, d.
1857 15/9
d. Inga Sophia f. 1858 8/9
s. Per Alfred f. 1861 10/2

1865—1875

- Torparen Anders Magnusson f.
1825 15/5
h. Johanna Andersdotter f. 1838
27/1
d. Sofia Vilhelmina f. 1861 17/10
s. Carl Viktor f. 1864 2/1
s. Johan Simon f. 1866 27/8
d. Hilda Christina f. 1870 7/1
d. Maria Mathilda f. 1872 22/9
s. Gustaf Adolf f. 1875 27/4
s. Ludvig f. 1877 2/10, d. 1878
15/12
d. Ester Amanda f. 1879 13/9

Broen.

Torpet Broen låg norr om och intill den gamla landsvägen, väster om ån och mitt för nuvarande Eklunds fastighet. Stugan uppfördes i början av 1700-talet, troligen som bostad åt brovaktaren. Där fanns även landsvägskrog. Ända in på 1760-talet kallades den Krogen och beboddes då av Svens änka Karin Gabrielsdotter med sina bägge döttrar. De flyttade därifrån 1764, först till Abrahamstorp och året därpå till Glasberga som inhyses. Som ny torpare kom 1764 Daniel Johansson vilken 1783 efterträddes av sin styvson Peter Andersson. Han flyttade, sedan han blivit änkeman, 1811 till sin dotter och måg i St. Lyc-

korna. Det lilla jordbruket som fanns till Broen sammanslogs nu med torpet Brostugan och byggningen till Broen användes därefter som bostad till arbetskarlar och till inhyses. Att döma av antalet familjer och personer som samtidigt bott på Broen har där tydligen funnits en s. k. parstuga, d. v. s. en stuga med ett rum i vardera änden samt ett gemensamt kök i mitten. Samtidigt med Peter Andersson och hans familj, bor där även en annan familj inhyses, nämligen Nils Fagergren med hustru och fyra barn. Därefter bor en del änkor med barn i stugan fram till 1850-talet då arbetskarlen Lars Jönsson Ljungström från Brostugan har sin bostad där till 1857. Förrre torparen på Tyskängen Carl Andersson bor där sedan till 1873 varefter stugan rives.

—1764

Torparen Sven
h. Karin Gabrielsdotter f. 1715
28/7
d. Helen f. 1747 13/3
d. Cathrina f. 1749 19/4

1764—1783

Torparen Daniel Johansson f.
1733 1/9

h. Kirstin Bengtsdotter f. 1722
st. s. Per Andersson f. 1751 30/1

1783—1811

Torparen Peter Andersson f. 1751
30/1
h. Maria Johansdotter f. 1742
d. Maja f. 1775
d. Kierstin f. 1777
d. Cathrina f. 1782 1/2
s. Daniel f. 1785
s. Johannes f. 1791 22/6

Abrahamstorp.

Abrahamstorp låg omedelbart norr om nuvarande byggningen Broholm. Den förste kände torparen var Gustaf Jönsson vilken brukade torpet till 1787. Näste torpare heter Johan Månsson vilken gifte sig med änkan efter mjölnaren Sven Persson i Ebbes kvarn. De stannade till 1798 då Johan Persson blev torpare. Redan 1802 har torpet en ny brukare, det är Lars Johansson och han fortsätter tills sonen Johan Larsson 1819 övertager torpet. Han brukar det till 1838 varefter han bor inhyses till 1841 då han flyttar till Broen som inhyses. Johan Larsson efterträdes som torpare av Carl Andersson vilken 1846 flyttar till Tyskängen. Nils Andersson övertager torpet och brukar det till sin död 1849. Åren 1850—1857 brukas det tillsammans med Tyskängen av därvarande torpare Carl Svensson. Från 1857 till 1860 är Johannes Nilsson torpare där och som siste torpare den från Skärstad år 1860 inflyttade Lars Nilsson Klar vilken 1874 flyttar till Nässjö. Därefter sammanslås torpet med Brostugan och bildar gården Broholm.

Torpstugan uthyrdes som bostad, först till snickaren och smeden Johannes Magnusson Nöjd vilken bodde där till 1881.

Senare hyrdes den av Johannes Carlsson vilken arbetade på Ebbes Bruk. År 1905 köptes stugan av August Svensson, som bodde på Källebäcken, vilken rev den och använde virket vid uppförande av nuvarande fastigheten Högbo i Ebbes.

—1787

Torparen Gustaf Jönsson f. 1716
h. Kerstin Jonsdotter f. 1714

1787—1798

Torparen Johan Månsson f. 1758
h. Ingrid Månsdotter f. 1746
s. Magnus f. 1791

1798—1802

Torparen Johan Persson f. 1775
h. Lisa Månsdotter f. 1779
s. Peter f. 1797
d. Cathrina f. 1800 31/12

1802—1819

Torparen Lars Johansson f. 1763
24/5
h. Cathrina Nilsdotter f. 1764 3/2
s. Johan f. 1791 25/9
d. Maria f. 1794 4/3
s. Peter f. 1796 12/11
d. Cathrina f. 1799 8/5

1819—1838

Torparen Johan Larsson f. 1791
25/9
h. Christina Månsdotter f. 1787
12/11
s. Lars f. 1819 25/7
s. Johan Magnus f. 1821 15/2
d. Lena f. 1822 4/12
s. Peter f. 1825 21/5
s. Gustaf f. 1828 15/2

1838—1846

Torparen Carl Andersson f. 1812
21/10
h. Sara Magnidotter f. 1811 6/3
d. Anna Britta f. 1837 30/5
d. Charlotta f. 1839 1/6
s. Anders Gustaf f. 1842 31/3
s. Johannes f. 1844

1846—1849

Torparen Nils Andersson f. 1814
20/11, d. 1849 6/2
h. Britta Svensdotter f. 1815 8/9
d. Christina f. 1845 14/6
s. Johan August f. 1847 26/11

1857—1860

Torparen Johannes Nilsson f.
1826 24/4
h. Karin Petersdotter f. 1823
20/10
s. Johan Peter f. 1855 3/3
d. Jenny Terese f. 1857 2/2
d. Inga Vilhelmina f. 1858 21/10

1860—1874

Torparen Lars Nilsson Klar f.
1820 31/1
h. Britta Cathrina Persdotter f.
1825 25/2
s. Nils Magnus f. 1846 22/6
d. Maja Stina f. 1851 30/1
d. Anna Charlotta f. 1857 20/6
d. Augusta f. 1859 9/10
s. Johan f. 1863 25/9

Broholm.

På 1840-talet uppfördes en stuga på södra sidan av gamla landsvägen, mitt för nuvarande mejeriet. Den som först bebodde huset var trädgårdsmästare Johan Granbom vilken där anlade en vacker trädgård med gångar, rabatter och prydnadsbuskar. Stugan hade i början ej något särskilt namn utan kallades helt enkelt Granboms. Från mitten av 1850-talet börjar den kallas lägenheten Broholm. Granbom bodde där till sin död 1872. Därefter togs byggnaden i bruk såsom mangårdsbyggnad till platsgården Broholm vilken bildats genom sammanslagning av torpen Broen, Brostugan och Abrahamstorp. Den förste arren-

datorn eller hälftenbrukaren på denna nybildade gård var Anders Magnusson vilken 1875 inflyttade från torpet Brostugan. År 1888 tillägges även torpet Tyskängen. Anders Magnusson brukade gården till 1901 då han flyttade till Tyskängen och dog där 1903. År 1901 kom en ny arrendator, Karl August Persson från Malmbäck vilken endast stannade till 1903. Då riksdagsman K. J. Gustafsson nu blivit ägare till Stensholm sålde han till sin broder August Gustafsson Broholm 1903 och därmed har torpkaraktären helt upphört.

Tyskängen.

Mellan Broholm och Pettersberg och norr om nya landsvägen låg torpet Tyskängen. Det byggdes någon gång på 1680-talet. I en handling av år 1684 kallas det nämligen för ett nytt bygge. Vilka som voro de tidigaste brukarne har ej kunnat utforskas. Den förste kände torparen är Sven Persson som bodde på Tyskängen i början av 1760-talet och brukade torpet till 1785. Efter honom övertog sonen Bengt Svensson brukningen till år 1796. Han brukade Tyskängen tillsammans med torpet L:a Lyckorna. Efter honom kom förre mjölnaren vid Ebbes kvarn Cornelius Persson vilken innehade torpet till 1820. Näste torpare är Sven Larsson som var brukare till år 1846 då han flyttade som inhyses till Broen. Det var under denne torpares tid, som en händelse inträffade, varigenom Tyskäng blev omtalat i vida kretsar. Då Sven Larsson den 2 augusti 1841 var sysselsatt med grävning i en kulle nära torpets ladugård fann han en nedgrävd skatt. Vad som kom i dagen var nämligen en samling mynt varav 431 utav silver och 22 av koppar från tiden Carl XI till Adolf Fredrik. En del av fyndet inlöstes av Statens Historiska Museum där det nu förvaras. Näste torpare heter Carl Andersson, som tidigare varit torpare på Abrahams-torp. Han brukar torpet till 1850 då även han flyttar som inhyses till Broen. Efter honom kommer torparen Carl Johan Svensson vilken stannar till 1864 då han flyttar till Rogberga. Som siste dagsverkstorpare på Tyskäng kommer Nils Nilsson Klar. Han brukar torpet till 1888 då jordbruket sammanlægges med Broholm. Själv bor han dock kvar till sin död 1902.

—1785

Torparen Sven Persson f. 1715
22/2
h. Maria Jonsdotter f. 1717 22/5
s. Bengt f. 1750 17/1

1785—1796

Torparen Bengt Svensson f. 1750
17/1

h. Kierstin Arvedsdotter f. 1742
15/7
s. Jonas f. 1774 13/2
d. Ingrid f. 1776
d. Maria f. 1777
d. Britta f. 1782
s. Sven f. 1784

1796—1820

- Torparen Cornelius Persson f. 1751 7/5
 h. Sara Johansdotter f. 1766 12/11
 d. Stina f. 1790 6/6
 s. Sven f. 1792 6/6
 d. Cathrina f. 1795 18/1
 s. Johan f. 1804 19/11

1820—1846

- Torparen Sven Larsson f. 1789 10/3
 h. Maria Månsdotter f. 1793 5/1
 d. Stina f. 1816 7/10
 d. Maja Lena f. 1819 6/3
 s. Lars Magnus f. 1821 22/8
 d. Cathrina f. 1824 22/4
 d. Lena f. 1827 7/2
 s. Johannes f. 1831 1/7
 d. Sara f. 1834 26/3
 d. Johanna f. 1837 19/8

1846—1850

- Torparen Carl Andersson f. 1812 21/10
 h. Sara Magnidotter f. 1811 6/3
 d. Anna Britta f. 1837 30/5
 d. Charlotta f. 1839 7/6

- s. Johannes f. 1844 25/8
 s. Carl Gustaf f. 1847 10/2
 s. Johan Alfred f. 1855 24/4

1850—1864

- Torparen Carl Johan Svensson f. 1821 2/8
 h. Sara Gustafsdotter f. 1822 18/12
 s. Sven August f. 1843 4/8
 d. Christina f. 1845 27/11
 s. Johan Arvid f. 1848 7/10
 s. Edvard f. 1851 9/8
 s. Anders Johan f. 1852 21/12
 s. Carl Gustaf f. 1855 16/10
 s. Per Alfred f. 1858 15/9
 s. Otto f. 1861 4/7
 s. Clas Edvard f. 1864 23/1

1864—1888

- Torparen Nils Nilsson Klar f. 1823 19/4, d. 1902 18/2
 h. Sofia Cathrina Svensdotter f. 1825 10/7, d. 1894 9/1
 d. Mathilda f. 1858 14/6
 s. August f. 1861 27/1
 s. Carl Johan f. 1863 5/6
 d. Josefina f. 1863 5/6
 d. Clara Sophia f. 1865 19/10

Holmalyckan.

Holmalyckan var en stuga, som låg öster om vägen mot Fällan och Carlfors. Den uppfördes 1855 till bostad åt jordbruksarbetare vid herrgården. Den som först fick flytta in i den nya stugan var Nils Abramsson, som tidigare varit torpare några år på Erikstorp. Han flyttade därifrån 1872 då jordbruksarbetaren Nils Magnus Larsson inflyttade. Han bodde där endast i fyra år till 1876 då förre torparen på Nyholm Johan Johansson blev ladugårdskarl på Stensholm och fick stugan till bostad. Han slutade därmed 1897 och flyttade till Ebbes var efter Holmalyckan revs.

Fridhem.

År 1881 uppfördes en arbetarebostad i skogsbacken öster om Stensholms ladugård. Stugan kallades Fridhem och finnes ännu kvar. Den förste som bodde där var förre torparen på Nyholm Klas Emil Hammarström. Därefter träffas där trädgårdsmästare Natanael Olsson, som inflyttade från Ljungarum 1884. Han bodde där endast till 1887 då han erhöll arbete vid

Ebbes Bruk och då flyttade dit. Efter Olsson inflyttade statdrängen Anders Gustaf Jakobsson, vilken tidigare bott på Tuvan under Stensholm. Jakobsson bor på Fridhem till 1916 då han flyttar till lägenheten Nydala.

Bäcken.

Intill torpet Källebäcken uppbyggdes 1831 en stuga vari skulle inhysas änkor och gamla torpare, som ej längre kunde sköta sitt torp och utföra sina dagsverken. Den förste, som fick flytta in i den nybyggda stugan, var änkan Anna Persdotter med barnen Johanna, Lena Stina och Anders Johan. Dessa bodde kvar i stugan i 15 år till 1846, då från Rogberga inflyttade drängen Johannes Samuelsson gifte sig med Stina Larsdotter och fick taga stugan i besittning. År 1852 har de flyttat därifrån och torparen på Källebäcken Gustaf Israelsson och hans hustru Maria Larsdotter inflyttade istället, sedan de under ett par år bott inhyses hos sonen, som efter dem fått övertaga torpet Källebäcken. Redan 1856 är de emellertid icke längre kvar, troligen döda. I deras ställe inflyttar nu en hel del folk. Först en sjuklig piga Maja Stina Nilsson och en änka Karin Jönsdotter, hon skrives för fattighjon, d. v. s. hon fick lite hjälp av socknen i form av potatis, mjöl och torkat kött som hjälp till sitt uppehälle. Samtidigt bodde där även en arbetskarl, som ej var fullt arbetsför, Peter Hägg och hans hustru Greta Larsdotter. Några år därefter inflyttade ännu en familj, Sven Johannisson Hög och hustru Gustafa Mathilda Andersdotter. Sålunda bodde på en gång i den lilla stugan, om troligen endast ett rum, sammanlagt sex fullväxta personer. Genom att änkan Karin Jönsdotter dog 1862 och Maja Stina Nilsson 1864, minskades trångboddheten tillfälligt, men antalet inneboende var snart vid sin gamla numerär, då familjen Hög fick en dotter Jenny Amanda 1865 och en son Johan Alfred 1866.

Då Peter Hägg dog 1869, och Sven Johannisson Hög med familj flyttade 1870, blev Peter Häggs änka Greta Larsdotter Hägg ensam i stugan. År 1871 fick hon som sällskap pigan Lena Sofia Larsdotter, som försörjde sig med tillverkning av havregryn.

På hösten 1883 befanns stugan så skröplig att de bägge gummorna ej längre kunde bo kvar, de inhystes i det närliggande Källebäcken och stugan revs.

Nydala.

Sedan backstugan Bäcken rivits erfordrades en annan stuga i dess ställe. Den uppfördes 1884 på slutningen norr om den

Bäcken legat och kallades Nydala. Det var en s. k. parstuga med ett rum i vardera änden och ett kök i mitten. Liksom Bäcken användes även den nya stugan åt inhyses. Torparen Peter Johan Petersson lämnade samma år torpet Arvidstorp och fick disponera det ena rummet i Nydala. Samtidigt inflyttade i det andra rummet förre torparen på Vedermodan, Johan Bengtsson. Köket var gemensamt för bägge. Efter dessas död användes Nydala till bostad för änkor och andra inhyses fram till 1920-talet då byggnaden såldes för rivning till Magnus Svensson vilken därav byggde lägenheten Hallen 2.

Källebacken.

Torpet Källebacken låg ett par hundra meter söder om torpet Skogen, där spår av husgrunden synes. När det först uppbyggdes till torp, kan ej exakt avgöras men torde ha varit i början av 1700-talet. På 1760-talet var Håkan Jonsson torpare där. Han dog 1775, och torparen Marcus Svensson övertog brukningen, vilket varade i 26 år till 1801, då den från Ljungarum inflyttade torparen Anders Banck övertog torpet. Denne stannade till 1815 då Lars Nilsson tillträdde och var torpare till 1830. Näste torpare heter Gustaf Israelsson, vilken 1849 överlåter torpet till sin son Lars Gustafsson, vilken var torpare där i 25 år till 1874. Siste torparen på Källebacken hette Klas Hammarström, vilken brukade det i tre år från 1874 till 1877, då han flyttade till Nyholm. Jordbruket sammanslogs med torpet Skogen, och i torpstugan på Källebacken inflyttade som inhyses änkor och gammalpigor, ibland även statdrängar med sina familjer. Den som sist bodde i stugan var statdrängen August Svensson med familj. Han flyttade därifrån 1905 då han förvärvade torpstugan Abrahamstorp och med virket i denna till hjälp uppbyggde fastigheten Högbo i Ebbes. Året därpå nedrevs stugan på Källebacken varvid virket användes vid uppförandet av en ny fastighet, Edenborg, i närheten av Tyskängen.

—1775

- Torparen Håkan Jonsson f. 1701
22/9, d. 1775 3/12
h. Margaret Jonsdotter f. 1720
2/2

1775—1801

- Torparen Marcus Svensson f.
1731
h. Stina Johansdotter f. 1750

1801—1815

- Torparen Anders Banck f. 1742
13/5
h. Märta Larsdotter f. 1754 17/9
s. Carl f. 1780
s. Jonas f. 1789
s. Johannes f. 1791
s. Sven f. 1794 21/4
s. Isac f. 1799 21/2

1815—1830

Torparen Lars Nilsson f. 1773
8/10
h. Cajsa Göransdotter f. 1769 6/3
s. Johan f. 1806 1/7
s. Nils f. 1810 14/1

1830—1849

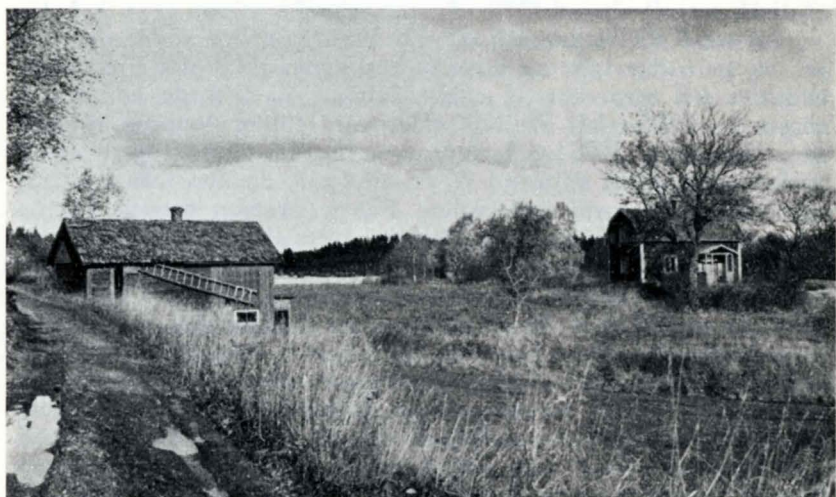
Torparen Gustaf Israelsson f.
1780 14/10
h. Maria Larsdotter f. 1787 9/6
s. Lars f. 1818 11/3
s. Johan f. 1824 10/2
d. Britta f. 1815 10/4

1849—1874

Torparen Lars Gustafsson f. 1813
11/3
h. Lena Johansdotter f. 1816
30/10
s. Johan August f. 1852 5/4
s. Carl Magnus f. 1855 18/2

1874—1877

Torparen Clas Emanuel Hammar-
ström f. 1841 5/9
h. Carolina Mathilda Johansdot-
ter f. 1842 12/3
d. Augusta Ottilia f. 1870 28/7
s. Johan August f. 1872 27/12
s. Oskar Henning f. 1876 9/9

Skogen,

under senare tid använd som arbetarbostad.

Byggnaderna till torpet Skogen, som är beläget mellan herrgården och torpet Arvidstorp, är ännu kvar. Torpstugan, vilken är påbyggd, har på senare år varit uthyrd som bostad.

Som förste kände torpare träffas där Nils Persson på 1760-talet. Han överlämnar torpet 1790 till sin son Sven Nilsson, vilken brukar det i tio år till år 1800, då torparen Abram Larsson inflyttar. Näste torpare är förre soldaten Jöns Spång, en son till torparen Jonas Larsson på Stora Lyckorna. Han flyttar till Skogen 1812 och brukar det till 1846 då torpet överlätes till sonen Johan Peter Jönsson Spång. Denne bor på Skogen

ända till 1905, då han med hemmavarande barn flyttar till lägenheten Fagerberg, nuvarande sommarhemmet Klippan. Johan Spång, som han i dagligt tal kallades, var en synnerligen redbar och betrodd man. Bland annat utsågs han 1863 av kommunen till ordningsman för Stensholms rote. Ordningssmannen skulle till kommunalnämnden inrapportera om några oordningar av något slag förekom inom roten, om någon person olovandes hystes där, om någon smittosam sjukdom utbrutit eller om någon hade hund för vilken han ej erlagt skatt. Han skulle vara den som alla inom roten med förtroende kunde vända sig till, då det gällde ordningsfrågor. Efter Johan Spång inflyttade från Svartorp Henning Edvard Karlsson som torpare i Skogen. Han brukade det till 1910, då han flyttade till Huskvarna. Den siste torparen på Skogen var Karl Oskar Gustafsson, vilken brukade torpet från 1910 till 1913 då jorden lades under herrgårdens eget bruk, och Gustafsson flyttade till lägenheten Hagslätt vid Pettersberg.

—1790

- Torparen Nils Persson f. 1725
13/1
h. Rebecka Svendsdotter f. 1724
d. Sara f. 1755 5/7
s. Per f. 1758 12/5
d. Elisabet f. 1760 1/5
s. Sven f. 1762 21/5

1790—1800

- Torparen Sven Nilsson f. 1762
21/5
h. Lisa Larsdotter f. 1755

1800—1812

- Torparen Abram Larsson f. 1771
15/12
h. Stina Svendsdotter f. 1768
s. Sven f. 1798 7/1
s. Anders f. 1803
d. Inga Maja f. 1811 7/11

1812—1846

- Torparen Jöns Spång f. 1786 23/5
d. 1860 31/1
h. I. Stina Jönsdotter f. 1778 7/1
h. II. Lisa Persdotter f. 1794 12/5
s. Johan Peter f. 1827 14/5

1846—1905

- Torparen Johan Peter Jönsson
Spång f. 1827 14/5
h. Britta Stina Israelsdotter f.
1830 27/7
d. Mathilda Sofia f. 1856 25/4
s. Fredrik Vilhelm f. 1858 8/2
d. Anna Maria f. 1859 18/6
d. Tilda Sophia f. 1862 9/7
s. Fredrik Vilhelm f. 1865 28/2
d. Augusta f. 1868 9/1
d. Hedvig f. 1870 27/8
s. Otto Herman f. 1873 3/3
d. Frida Elise f. 1875 15/9

1905—1910

- Torparen Henning Edvard Karlsson
f. 1876 3/1
h. Alma Augusta Jonsson f. 1876
29/11
d. Edit Ingeborg f. 1901 5/8
s. Karl Edvard Martin f. 1903
24/1
d. Elsa Gunhild Linnea f. 1908
31/5

1910—1913

- Torparen Karl Oskar Gustafsson
f. 1875 20/5
h. Amanda Sofia Thuddén f. 1871
24/2

Arvidstorp.

Arvidstorp är det enda av Stensholms alla torp, som ännu är kvar, dock icke längre som dagsverkstorp utan såsom arrendetorp.

På 1740-talet omnämnes som torpare där Jöns Jönsson. Han dog i början av 1760-talet, och änkan gifte om sig med Lars Persson, vilken sedan fortsatte brukningen av torpet till 1792, då han flyttade som inhyses till Ekåsen. Näste torpare är Per Larsson, vilken brukar torpet i hela 38 år till 1830, då han överlåter det till sin son Erik Persson. Denne stannar dock ej längre än till 1833, då han övertager torpet Södra Glasberga, och dit även fadern medföljer som inhyses. I hans ställe kommer till Arvidstorp torparen Sven Nilsson och är brukare till 1855, då han flyttar till Hallen. Från Skärstad kommer samma år torparen Peter Johan Petersson. Han gör dagsverken för torpet i 29 år till 1884, då han får flytta in i den nybyggda stugan Nydala. Brukningen av Arvidstorp överlåtes till soldaten Lindsten på Dalskogs soldattorp, vilken brukar bägge torpen. Dagsverksskyldigheten för Arvidstorp får drängen fullgöra. År 1891 inflyttar en ny torpare på Arvidstorp, Karl Gustaf Emanuel Petersson, vilken dock redan 1894 lämnar torpet och flyttar till Bottnaryd. Lars Johan Larsson, som varit hälftenbrukare på Stibbarp, övertager nu torpet och stannar där till sin död 1904. Han efterträdes av från Rogberga inflyttade torparen Justus Petersson, vilken var den siste dagsverkstorparen på Stensholm. Då han 1919 lämnar Arvidstorp utarrenderas det till Magnus

Svensson för penningarrende och har därmed mist sin karaktär av dagsverkstorp.

—1762

- Torparen Jöns Jönsson
h. Maria Persdotter f. 1721 1/5
d. Maria f. 1744 28/5
d. Sara f. 1746 10/7
d. Cathrina f. 1751 4/1

1762—1792

- Torparen Lars Persson f. 1737
25/3
h. Maria Persdotter f. 1721 1/5

1792—1830

- Torparen Per Larsson f. 1765
22/9
h. Lisa Andersdotter f. 1766
d. Stina f. 1792 15/3
d. Maria f. 1794 11/7
d. Britta f. 1796 3/8
d. Cathrina f. 1799 24/5
s. Erik f. 1802 12/2
d. Anna f. 1804 26/12

1830—1833

- Torparen Erik Persson f. 1802
12/2
h. Anna Stina Andersdotter f.
1803 10/5
s. Johannes f. 1826 8/7
s. Anders Johan f. 1822 2/4
d. Anna Lisa f. 1830 15/3

1833—1855

- Torparen Sven Nilsson f. 1800
28/3
h. Cathrina Bengtsdotter f. 1806
25/1
s. Nils Magnus f. 1832 30/9
d. Anna Maja f. 1835 19/2
s. Johan Fredric f. 1838 2/1
d. Gustava f. 1840 25/9
s. Carl August f. 1843 9/2
d. Johanna f. 1846 15/3

1855—1884

- Torparen Peter Johan Petersson
f. 1821 11/11
h. Maja Larsdotter f. 1822 22/5
d. Anna Britta f. 1853 8/2
d. Christina f. 1855 11/1
s. Johan August f. 1858 23/1
d. Christina f. 1860 14/9
d. Ida f. 1863 9/2

1891—1894

- Torparen Karl Gustaf Emanuel
Petersson f. 1862 22/12
h. Anna Lisa Johansdotter f. 1856
12/11
d. Anna Kristina f. 1887 26/3
d. Maria Elisabet f. 1889 14/3
s. Johan Edvin Emanuel f. 1891
21/10

1894—1904

- Torparen Lars Johan Larsson f.
1838 20/9, d. 1904 17/4
h. Maria Johannisdotter f. 1848
3/10
d. Amanda f. 1869
s. Christian f. 1871 27/10
d. Jenny f. 1873 5/10
s. Ture f. 1875 26/12
s. Karl f. 1880 18/10
d. Ellen f. 1882 4/12
d. Esther f. 1885 7/3
s. Ivan f. 1887 24/11

1905—1919

- Torparen Justus Petersson f. 1869
2/9
h. Ida Karolina Svensdotter f.
1868 20/5
d. Elin Karolina f. 1894 15/10
s. Karl Isak f. 1896 21/3
s. Erik Johannes f. 1903 2/12
d. Greta Ingeborg f. 1906 24/2
d. Astrid Valborg f. 1908 12/6
d. Lisa Ingegerd f. 1910 21/6

Hallen.

Liksom de flesta torpen under Stensholm har även torpet Hallen anlagts i början av 1700-talet. Den förste kände torparen var Fredrik Falk, som omnämnes på 1760-talet. Han har brukat Hallen till 1787, då torparen Lars Lekström inflyttar. Denne

innehar torpet till 1813, då torparen på Lyckorna, Lars Larsson Lönegren flyttar till Hallen. Han stannar till 1830, då han antages till statorpare på torpet Liden under Huskvarna. Näste torpare heter Peter Magnus Johansson, som brukar Hallen till sin död 1846, varefter hans änka, med hjälp av en dräng, fortsätter brukningen till 1851, då en skärstadbo, Lars Nilsson, övertager torpet. Han stannar där dock endast fyra år till 1855, då han flyttar till Erikstorp. I hans ställe inflyttar torparen på Arvidstorp, Sven Nilsson. Efter något år blir han sjuk och kan ej bruka jorden eller göra dagsverken, varför torpets jord lägges under herrgårdens eget bruk. Hallen upphör därmed att vara dagsverkstorp. Sedan Sven Nilsson dött 1858, inflyttar i torpstugan jordbruksarbetaren Magnus Danielsson, vilken bodde där till sin död 1885. Hans änka bor kvar i stugan ännu ett 15-tal år tillsammans med före gårdssmeden Karl Källberg och hans hustru, vilka 1886 fick flytta dit på undantag. År 1900 säljes stugan och tomt till maskinisten vid Stensholms fabrik, Sven Peter Johansson.

—1787

Torparen Fredrik Falk f. 1724
17/3

h. I. ?

s. Anders f. 1756 9/4

s. Magnus f. 1758 25/1

h. II. Stina Danielsdotter f. 1749
14/2

d. Stina f. 1768 10/3

d. Cathrina f. 1774 22/4

d. Anna Stina f. 1831 24/4

d. Lena Cathrina f. 1835 27/7

s. Anders Johan f. 1841 3/7

1851—1855

Torparen Lars Nilsson f. 1821
18/12

h. Maja Stina Jonasdatter f. 1820
25/12

d. Maria f. 1847 24/2

s. Johan August f. 1849 25/2

d. Christina Augusta f. 1851 3/10

1855—1858

Torparen Sven Nilsson f. 1800
28/3, d. 1858 29/5

h. Cathrina Bengtsdotter f. 1806
25/1

d. Anna Maja f. 1835 19/3

s. Johan Fredrik f. 1838 2/1

d. Gustafa f. 1840 25/9

s. Carl August f. 1843 9/2

d. Johanna f. 1846 15/3

1859—1903

Arbetskarl Magnus Danielsson f.
1819 20/9, d. 1885 10/5

h. Lena Stina Svensdotter f. 1835
21/1

s. Johan Alfred f. 1857 16/7

s. Sven August f. 1859 12/8

s. Johannes f. 1862 4/4

d. Thilda Christina f. 1866 4/3

s. Gustaf Robert f. 1872 6/6

1830—1851

Torparen Peter Magnus Johans-
son f. 1803 11/11, d. 1846 5/11

h. Cathrina Andersdotter f. 1803
3/11

1813—1830

Torparen Lars Larsson Lönegren
f. 1762 7/12, d. 1841 25/12

h. Stina Andersdotter f. 1772
23/12, d. 1830 6/2

s. Jöns f. 1792 2/5

d. Lena f. 1795 27/8

s. Carl f. 1807 20/2

Norra Glasberga.

Redan på 1600-talet omtalas ett torp, Glasberga, vilket låg norr om landsvägen, sålunda i närheten av där nuvarande mansgårdsbyggnaden till Glasberga ligger. Det var väl bebyggt av sätesgården och beboddes av djurvaktaren. På 1600-talet, under adelns stormaktstid, var det brukligt, att de förmögna storgodsägarna anlade en djurgård, d. v. s. ett inhägnat skogsområde, där hjortar insläpptes, och dit godsherrn kunde bjuda sina gäster på hjortjakt. Ett sådant område fanns mellan Glasberga och Hakarp. Torpet Glasberga har tydligen först uppbyggts till bostad åt den, som hade tillsyn och vård av dessa hjortar. Säker uppgift på vilka som bebott och brukat Glasberga finnes ej längre tillbaka än från mitten av 1700-talet. Den förste, som finnes antecknad, är Håkan Jonsson vilken omtalas på 1760-talet och brukade Glasberga till 1797, då torparen Anders Johansson inflyttade. Han brukade torpet till sin död omkring 1808. Änkan och barnen fick bo kvar och fortsätta brukningen till 1818, då äldste sonen Anders Andersson gifte sig och antogs som torpare. Han är kvar till 1847, då den från Skärstad inflyttade torparen Håkan Jonasson övertog Norra Glasberga. År 1862 flyttar han tillbaka till Skärstad, och till ny torpare antages den från Ljungarum inflyttade Lars Magnus Sten. Han brukar torpet i 24 år till 1886, då han flyttar till lägenheten Ekelunda, som han byggt åt sig till bostad på ålderdomen. Efter Sten antages som torpare Peter Magnus Andersson, vilken förr brukat Bjursbäcken. Även han byggde sig ett eget hem för ålderdomen, lägenheten Skogslund, till vilken han flyttade 1893. Från Svartorp inflyttade nu Sven Peter Jonasson och blir torpare på Glasberga. Han är den siste torparen där, ty 1911 friköper äldste sonen Gustaf Svensson både norra och södra Glasberga samt torpet Nybygget, vilka tidigare sammanlagts till en brukningsdel, och bildar därav gården Glasberga.

—1797

- Torparen Håkan Jonsson f. 1727
- h. I. Catharina Jonsdotter f. 1715
3/3
- h. II Carin Olofsdotter f. 1724

1797—1818

- Torparen Anders Johansson f.
1746
- h. Ara Carlsdotter f. 1745 19/7
- s. Olof f. 1774
- d. Maja f. 1776
- s. Carl f. 1779
- d. Sara f. 1782 11/10

- s. Anders f. 1787 2/5
- s. Johannes f. 1790 6/10

1818—1847

- Torparen Anders Anderson f.
1787 2/5
- h. Stina Mattsdotter f. 1798 22/2
- s. Anders Johan f. 1819 24/2
- d. Maja f. 1821 21/7
- d. Lena f. 1823 6/2
- d. Christina f. 1826 22/2
- d. Sara Lisa f. 1828 21/2
- d. Lovisa f. 1830 9/10
- s. Carl Gustaf f. 1831 24/10

1847—1862

- Torparen Håkan Jonasson f. 1810
19/10
h. Maja Gustafsdotter f. 1815
13/9
d. Hedda f. 1843 4/2
s. Johan f. 1845 8/8
d. Christina f. 1848 20/5
d. Augusta f. 1851 24/4
d. Thilda Maria f. 1854 12/6

1886—1893

- Torparen Peter Magnus Andersson f. 1841 1/2
h. Johanna Petersdotter f. 1835
5/6
d. Hanna Augusta f. 1864 3/2
s. Gustaf Emil f. 1866 23/1
s. Carl Lambert f. 1868 5/10
d. Anna Charlotta f. 1871 23/2
s. Per Arvid f. 1874 30/4
d. Alma Elisabet f. 1877 7/5

1862—1886

- Torparen Lars Magnus Sten f.
1824 22/10
h. Maja Lisa Svensdotter f. 1817
1/1, d. 1889 24/12
s. Anders Johan f. 1851 30/3
s. Carl Henrik f. 1852 13/11
d. Mathilda Sofia f. 1854 25/5
s. Frans August Vilhelm f. 1855
2/2
s. Lars Magnus f. 1857 24/10

1894—1911

- Torparen Sven Peter Jonasson f.
1847 7/8
d. Hanna Ottilia f. 1872 24/8
s. Gustaf Henning f. 1875 24/2
s. Ernst Teodor f. 1877 21/1
d. Ester f. 1879 16/5
d. Frida Elisabet f. 1881 22/12
s. David f. 1883 12/5
s. Anton Ivan f. 1886 12/1
d. Tyra Mathilda f. 1888 22/8
d. Emy Kristina f. 1891 2/3

Södra Glasberga.

På södra sidan av landsvägen, mitt för Norra Glasberga, uppbyggdes på 1700-talet torpet Södra Glasberga. Som förste torpare finnes 1764 antecknad Anders Bandtholtz, vilken är kvar på Glasberga till 1783, då torparen Jonas Palmström inflyttar. Han brukar torpet till 1812, då han på grund av sjukdom och ålder, han är 64 år, icke längre kunde fullgöra sina skyldigheter för torpet. Han får bo kvar som inhyses, men torpet brukas tydligen av herrgården till 1818 då Abraham Lekström, en son till torparen på Hallen, Lars Lekström, övertager brukningen. Abraham Lekström, som var gift med en dotter till klockaren i Hakarp Anders Hakberg, hade tidigare varit smeddräng hos gårdssmeden på Stensholm, varför, då gårdssmedssysslan blev ledig 1826, han slutade som torpare på Glasberga och flyttade till Nybygget som smed. Återigen fick herrgården övertaga brukningen av torpets jord, och i stugan inflyttade inhyses. År 1833 lämnar torparen Erik Persson Arvidstorp och övertager Södra Glasberga, vilket han brukar till 1846, då han flyttar till Galthult i Lekeryd. Såsom efterträdare kommer torparen Jonas Håkansson, som tidigare brukat Lilla Lyckorna. Han är torpare på Glasberga i 20 år till 1866, då hans son Johan Jonasson övertager torpet. Då han dör 1887, sammanlægges Södra Glasberga med torpet Norra Glasberga, men i stugan bor Jonassons

änka och hemmavarande barn kvar ännu ett stycke in på 1900-talet.

—1783

Torparen Anders Bandtholtz f.
1725 18/7
h. Kirstin Månsdotter f. 1727
d. Britta Christina f. 1757 11/1
d. Anna Cathrina f. 1760 4/7
d. Maria Elisabet f. 1763 19/11
s. Anders f. 1767 21/6

1783—1812

Torparen Jonas Palmström f.
1748 13/5
h. Lisa Abrahamsdotter f. 1752
15/9
s. Abram f. 1781
d. Lisa f. 1783 16/11
d. Stina f. 1788
d. Cathrina f. 1788
d. Maja f. 1790

1818—1826

Torparen Abraham Lekström f.
1790 4/5
h. Stina Andersdotter f. 1786 5/1
d. Anna Greta f. 1812 29/11
d. Cathrina f. 1815 7/5
d. Maja f. 1818 1/5
d. Lena f. 1821 8/4
s. Lars Johan f. 1827 12/5

1833—1846

Torparen Erik Persson f. 1802
12/2

h. Anna Stina Andersdotter f.
1803 10/5
s. Johannes f. 1826 8/7
s. Anders Johan f. 1828 2/4
d. Anna Lisa f. 1830 15/3
s. Gustaf Aron f. 1833 11/6
d. Johanna Christina f. 1835 16/1
s. Sven Otto f. 1837 6/11
d. Johanna Christina f. 1840 14/6

1846—1866

Torparen Jonas Håkansson f. 1807
10/12
h. Maja Stina Magnidotter f.
1802 27/10
d. Christina f. 1836 10/1
d. Maja Lena f. 1837 12/4
s. Johan f. 1839 23/2
s. Per f. 1840 12/11
s. August f. 1845 12/6

1866—1887

Torparen Johan Jonasson f. 1839
23/2
h. Lovisa Nilsson f. 1839 21/4
d. Anna Lovisa f. 1871 10/4
s. Carl August Verner f. 1872
17/8
d. Mathilda f. 1874 12/3
d. Elisabet f. 1875 1/11
d. Christina f. 1877 20/8
s. Oskar Viktor f. 1879 22/3
d. Maria Kathrina f. 1881 8/8
d. Hilma Malvina f. 1883 1/12

Nybygget.

Nybygget låg mellan Hallen och Glasberga, norr om landsvägen. Det var torp för gårdssmeden och anlades 1821. Den förste, som bodde där, var smeden Carl Fredrik Osbäck åren 1821 till 1824, varefter smeden Johannes Lundberg var gårds-smed i två år till 1826. Abraham Lekström övertog sysslan och bodde på Nybygget till 1833, då han flyttade till Hatten i Järsnäs. Efter honom kom smeden Anders Danielsson Källberg. Han flyttade redan 1839, men hustrun och barnen bodde kvar. Sonen Carl Källberg övertog smedsysslan 1850 och bodde på Nybygget till 1886, då han flyttade till Hallen som inhyses. Carl Källbergs son Anders Alfred Källberg gifte sig samma år och efterträdde fadern både som smed och torpare. Han bor

kvar på Nybygget till 1910, då han flyttar till Skogslund. Torpet Nybygget sammanlægges nu med Glasberga och säljes året därpå tillsammans med Glasberga.

1821—1824

Smeden Carl Fredrik Osbäck f. 1798 29/9
 h. Lena Jönsdotter f. 1784 11/3
 d. Britta Stina f. 1822 1/9

1824—1826

Smeden Johannes Lundberg f. 1802 6/1
 h. Stina Lisa Svendsdotter f. 1800 2/11

1826—1833

Smeden Abraham Lekström f. 1790 4/5
 h. Stina Andersdotter f. 1786 5/1
 d. Anna Greta f. 1812 29/11
 d. Cathrina f. 1815 7/5
 d. Maja f. 1818 1/5
 d. Lena f. 1821 8/4
 s. Lars Johan f. 1827 12/5

1833—1839

Smeden Anders Danielsson Källberg f. 1810 28/9
 h. Anna Cathrina Jönsdotter f. 1797 25/6
 s. August Otto f. 1832 16/7
 d. Johanna f. 1835 28/10
 st. s. Carl Jonasson f. 1823 29/3
 st. s. Johan Mattisson f. 1827 4/5

1850—1886

Smeden Carl Källberg f. 1823 29/3
 h. I. Christina Sand f. 1815 14/12, d. 1871 3/5
 s. Carl August f. 1851 2/2
 s. Johan Viktor f. 1854 10/9
 s. Anders Alfred f. 1859 1/5
 h. II. Lovisa Carlsdotter f. 1846 12/8
 d. Anna Emilia f. 1875 3/6
 s. Ernst Edvard f. 1878 12/12
 d. Augusta Maria f. 1880 3/10
 s. Carl Erik f. 1882 31/12
 s. Sven Felix f. 1884 12/1

1886—1910

Smeden Anders Alfred Källberg f. 1859 1/5
 h. Anna Augusta Johansdotter f. 1864 19/8
 d. Olga Teresia f. 1886 26/9
 s. Gustaf Vitus f. 1888 11/6
 d. Rut Elisabet f. 1890 4/7
 s. Erik Lennart f. 1892 10/10
 d. Elin Mathilda f. 1895 11/3
 d. Sigrid Valborg f. 1897 19/4
 d. Berta Lilly f. 1899 1/10
 s. Anders Einar f. 1902 2/3
 d. Elsa Maria f. 1904 6/9
 d. Anna Brita f. 1908 19/9

Tuvan.

Detta var en liten stuga på östra sidan av vägen mellan Holmalyckan och Fintorp. Den uppsattes 1846 som undantagsstuga åt torparen Johan Petersson på Fintorp. Efter honom bodde där inhyses änkor med barn fram till 1861, då jordbruksarbetaren Anders Carlsson hade bostad där. Sedan han flyttat 1873 uppläts stugan till Anders Gustaf Jakobsson, som bodde där med sin familj till 1885, då han flyttade till Fridhem och Tuvan revs.

Fintorp och Vedermödan.

Fintorp och Vedermödan var ett dubbeltorp som låg väster om vägen mot Fällan. Torpen hade gemensamt bostadshus, en 14 meter lång och 6 meter bred s. k. parstuga, där vardera torpet dispo-

nerade var sitt rum samt hade del i det gemensamma köket i mitten. Bägge torpen anlades under förra hälften av 1700-talet och brukas var för sig till 1879, då Vedermödans jordbruk sammanslås med Fintorp. Detta brukas till 1907 då jorden lägges under herrgårdens eget bruk. Byggnaden står tom från 1907 till 1911 då den togs i bruk såsom epidemisjukhus för Hakarp. Den revs 1921, varvid virket användes, då arbetarebostaden Fridhem 2 byggdes.

Fintorp.

Abraham Stenholm uppgives vara torpare på Fintorp på 1760-talet och är kvar till 1793 då sonen Peter Stenholm övertager torpet. Samtidigt som Peter Stenholm brukar sitt torp var han också socknens barnalärare, d. v. s. han skulle vara klockaren behjälplig lära barnen läsa och skriva. På prostens Filéns förslag antogs han därtill av sockenstämman 1805 och skulle i lön därför erhålla 8 skilling banko i månaden den tid undervisningen pågick. Fintorp brukade han till 1824, då det går i arv till sonen Johan Petersson vilken stannar till 1846 då han inflyttar i den nybyggda undantagsstugan Tuvan. Från Skärstad kommer Peter Ax och är torpare på Fintorp i tre år till 1849, då han flyttar till Jönköping, och en annan skärstadbo, Johan Jaensson övertager torpet. Han stannar icke längre än till 1855 då han avlöses av ytterligare en skärstadbo, Magnus Gustafsson. Även han flyttar ganska snart, ty redan 1859 är en ny torpare där, den från Svartorp inflyttade Johan Danielsson, vilken stannar till 1866 och efterträdes av torparen Anders Josef Magnusson. Han dör emellertid redan efter tre år 1869 varför torpet nu brukas av änkan med hjälp av drängen Anders Peter Larsson. Efter några år gifter sig dessa och innehar torpet till det nedlägges 1907.

—1793

Torparen Abram Stenholm f. 1731
5/9
h. Britta Andersdotter f. 1734
23/2
d. Annika f. 1753 3/7
d. Stina f. 1755 3/4
d. Cathrina f. 1759 14/3
s. Peter f. 1763 13/6
d. Maria f. 1766 24/4
d. Merta f. 1769 28/2

1793—1824

Torparen Peter Stenholm f. 1763
13/6
h. Carin Johansdotter f. 1763
29/7

s. Johan f. 1793 13/4
d. Märta Cathrina f. 1795 17/1
s. Per Aron f. 1799 14/4
s. Isac f. 1804 28/11

1824—1846

Torparen Johan Petersson f. 1793
13/4
h. Carin Jönsdotter f. 1788 12/11

1846—1849

Torparen Peter Ax f. 1814 4/1
h. Britta S. Syrén f. 1811 26/10
d. Augusta Elisabeth f. 1847
25/10

1849—1855

- Torparen Johan Jaensson f. 1819
1/6
h. Britta Jaensdotter f. 1820 16/5
d. Maja Stina f. 1849 29/7
s. Johan August f. 1854 18/8

1855—1859

- Torparen Magnus Gustafsson f.
1824 24/5
h. Anna Svensdotter f. 1821 29/3
d. Christina f. 1852 26/6
d. Mathilda f. 1854 28/3
s. Nils Magnus f. 1856 5/9
s. Frans August f. 1858 15/11

1859—1866

- Torparen Johan Danielsson f.
1828 3/1
h. Maria Mänsdotter f. 1832 6/3
d. Augusta f. 1858 9/7
s. August f. 1860 17/5

- d. Johanna Sofia f. 1862 31/12
s. Frans Oskar f. 1865 19/10

1866—1869

- Torparen Anders Johan Magnus-
son f. 1830 11/2, d. 1869 10/5
h. Britta Stina Mänsdotter f. 1832
17/3
s. Magnus Alfred f. 1857 19/7
s. Carl August f. 1859 19/2
s. Lars Peter f. 1861 21/1
d. Maria Charlotta f. 1862 24/10
s. Johan Theodor f. 1865 7/5
s. Sven Viktor f. 1867 18/10

1873—1907

- Torparen Anders Peter Larsson
f. 1847 28/10
h. Britta Stina Mänsdotter f. 1832
17/3, d. 1907 3/11
d. Alfrida Ottilia f. 1874 21/11

Vedermödan.

Torpet Vedermödan har endast haft fyra brukare, alla av samma släkt, son efter far. Den förste var Lars Jönsson som brukade det till sin död 1768 och efterträddes av sin son Jöns Larsson. Denne innehade det till 1799 då hans son Bengt Jöns-
son trädde till och brukade till 1847 då det övertogs av den-
nes son Johan Bengtsson. Han innehade torpet till 1879 då
det sammanslogs med Fintorp. Själv fick Johan Bengtsson bo
kvar som inhyses i stugan till 1884 då han flyttade till den då
nybyggda stugan Nydala.

—1768

- Torparen Lars Jönsson f. 1719
20/2, d. 1768 27/8
h. Cathrina Jönsdotter f. 1715
25/2
s. Jöns f. 1745 13/3
s. Lars f. 1748 5/2
s. Jonas f. 1752 17/3
d. Elisabet f. 1755 25/11

1768—1799

- Torparen Jöns Larsson f. 1745
13/3
h. Kierstin Bengtsdotter f. 1734
d. Maria f. 1769 14/10
s. Lars f. 1772 26/3

- s. Bengt f. 1774 13/5
d. Cajsa f. 1777

1799—1847

- Torparen Bengt Jönsson f. 1774
13/5
h. Maria Nilsdotter f. 1775 10/5
s. Johannes f. 1799 15/5
s. Gustaf f. 1801 11/2
s. Lars f. 1804 16/2
d. Cathrina f. 1806 25/1
s. Nils f. 1810 1/11
s. Magnus f. 1812 24/11
s. Fredrik f. 1815 6/4
s. Johan f. 1819 14/6

1847—1879

Torparen Johan Bengtsson f.
1819 14/6
h. Anna Stina Jönsdotter f. 1820
15/2

s. Sven Peter f. 1848 1/2
s. Carl Johan f. 1853 6/10
s. Per August f. 1860 24/1
d. Johanna Sophia f. 1862 20/7

Fällan, numera egen gård.

Liksom de flesta torpen under Stensholm anlades även Fällan under förra hälften av 1700-talet. Den förste kände brukaren var Ambjörn Svensson, som brukade Fällan till sin död 1771. Näste torpare är Peter Svensson, vilken innehar torpet till 1783, då Johan Esaiasson övertager det. Han brukar det till 1806, då han flyttar och övertager det närbelägna torpet Eriks-torp. Näste torpare heter Peter Jönsson som är brukare till 1813, då torparen Jonas Jaensson tillträder. Denne innehar torpet till hans son Johan Jonasson 1838 övertager det. Han fortsätter brukningen, tills han 1847 flyttar till Jönköping. Fällan brukas därefter några år som s. k. fråbruk till Tyskängen, d. v. s. torparen på Tyskängen Carl Johan Svensson brukar såväl Tysk-ängen som Fällan. Detta fortfar han med till 1852, då torparen Nils Carlsson från Öggestorp antages till torpare på Fällan. Han brukar Fällan i 36 år till 1888, då han flyttar som inhyes till Källebacken. Näste torpare är Johannes Andersson, som in-

flyttade från Fryele socken. Redan tre år därefter dog han, men familjen bodde kvar, och änkan med hjälp av barnen skötte om torpet till 1897, då förre soldaten Emanuel Ros Edholm övertager det. Endast tre år stannar han, varför Fällan 1901 överlättes på herrgårdens betrodde rättare Anders Lorentz Johansson. Han friköper torpet några år därefter, sedan även det intilliggande Erikstorp tillagts. Fällan äges och brukas nu av hans son Helge Andersson.

—1771

Torparen Ambjörn Svensson f. 1725 17/11, d. 1771 17/2
 h. I. Karin Jonsdotter f. 1725, d. 1769 21/1
 s. Olof f. 1754 11/9
 s. Nils f. 1757 13/12
 d. Annika f. 1762 28/4
 d. Britta f. 1767 28/6
 h. II. Ingeborg Mårtensdotter f. 1735

1771—1783

Torparen Peter Svensson f. 1742 2/6
 h. Elin Danielsdotter
 s. Magnus f. 1770 13/2
 d. Helena f. 1771 6/10

1783—1806

Torparen Johan Esaiasson f. 1744
 h. Carin Svensdotter f. 1757
 s. Peter f. 1783 21/11
 d. Maja f. 1790
 d. Britta f. 1780

1806—1813

Torparen Peter Jönsson f. 1770 23/1
 h. Lisa Jonasdotter f. 1766 7/8
 s. Jonas f. 1800 26/2
 s. Anders f. 1805

1813—1838

Torparen Jonas Jaensson f. 1778 6/8
 h. Stina Månsdotter f. 1783 6/12
 s. Johan f. 1813 2/2
 d. Lena f. 1820 28/2
 d. Johanna f. 1824 11/2

1838—1847

Torparen Johan Jonasson f. 1813 2/2
 h. Karin Svensdotter f. 1812 29/6
 d. Britta Stina f. 1839 6/7
 s. Johan Magnus f. 1844

1852—1888

Torparen Nils Carlsson f. 1808 28/11
 h. Greta Persdotter f. 1812 14/3
 d. Anna Christina f. 1843 4/9
 d. Maria f. 1845 31/10
 s. Carl Magnus f. 1851 16/8
 s. August Edvard f. 1855 26/2

1888—1897

Torparen Johannes Andersson f. 1843 19/7, d. 1891 15/6
 h. Lisa Johansdotter Kjell f. 1844 12/8
 d. Hanna Matilda f. 1870 3/4
 s. Anders Johan f. 1871 30/12
 s. Frans Gustaf f. 1873 28/12
 s. Carl f. 1875 22/10
 s. Axel f. 1877 23/10
 s. Alfred f. 1879 19/8
 s. Ernst f. 1881 23/12
 s. Edvard f. 1884 9/2
 s. Hugo f. 1888 13/12
 s. Viktor f. 1888 13/12

1897—1900

Torparen Emanuel Ros Edholm f. 1865 16/10
 h. Augusta Karolina Brorsdotter f. 1871 3/4
 d. Elsa Signe Augusta f. 1893 16/8

1901—1905

Torparen Anders Lorentz Johansson f. 1853 24/5

h. Tilda Rundberg f. 1860 9/11
s. Johan Bernhard f. 1887 11/4
s. Edvin Yngve f. 1889 3/10
d. Dora Elsa Gunhild f. 1891 5/8

s. Helge Emanuel f. 1895 27/2
d. Greta Matilda f. 1897 13/8
s. Bertil Filip Efraim f. 1900 1/5

Erikstorp.

Typisk torpstuga, sedan många år obebodd.

Erikstorp var beläget mellan torpet Fällan och ån. Manbyggnaden står ännu kvar, obebodd sedan många år. Det anlades i början av 1760-talet av dåvarande ägaren till Stensholm, generalen Erik Queckfeldt, och kallades först Nybygget vid Fällan men efter några år skrivs det Erikstorp, troligen efter anläggaren. Den förste torparen var Jakob Andersson, som dog där 1765. Familjen bodde kvar till äldste sonen Anders Jakobsson 1769 gifte sig och övertog torpet. Han brukade det i 36 år till 1806, då torparen på Fällan, Johan Esaiasson övertog det. Då han fem år därefter dog, fick hans son Peter Johansson träda till som torpare. Han brukar det till 1829, då han övertager torpet Stora Lyckorna, och i hans ställe kommer torparen Johannes Bengtsson, vilken stannar till 1843. Under tre år brukas sedan torpet av Gustaf Petersson Tropp, som 1846 överlåter det till torparen på Bjursbäcken, Nils Abrahamsson. Denne lämnar Erikstorp 1855 för att flytta in i den då nybyggda arbetarbostaden Holmalyckan. I hans ställe kom till Erikstorp torparen Lars Nilsson. Ett par år därefter nådde den svåra

rödsotsepidemien, som härjade i södra Sverige 1852—59, Hakarps socken och knappast någon familj blev helt skonad. En av de svårast drabbade familjerna var Lars Nilssons i Erikstorp. Den 18 september 1857 dog hans hustru Maja Stina, den 23 i samma månad dog äldsta dottern Maria och två dagar därefter yngste sonen Carl Magnus, tätt följd av sonen Johan August, som dog den 29 september. Sälunda hade på mindre än två veckor hustru och tre barn dött i sjukdomen och Lars Nilsson var ensam med två flickor om resp. 6 och 3 år. Med hjälpsamma grannars bistånd kunde han ha kvar sitt torp ännu ett par år, tills han 1859 gifte om sig och övertog torpet Bjursbäcken. Till Erikstorp flyttade istället en son till Peter Johansson på Lycorna, Isac Petersson, vilken brukade torpet i 19 år till 1878, då det överläts till torparen Anders Johan Nilsson. Denne brukade det i lika lång tid eller till 1897, då f. d. grenadieren Per August Dahl inflyttade från Lekeryd och övertog torpet. Han flyttar därifrån 1905 och Erikstorp sammanlægges med Fällan och säljestill Anders Lorentz Johansson. Stugan på Erikstorp utthyrdes till arbetaren Oskar Karlsson.

—1769

Torparen Jakob Andersson f. 1726
26/8, d. 1765 13/1
h. Ingierd Larsdotter f. 1724 25/3
s. Anders f. 1749 14/7
d. Christina f. 1751 28/12
d. Cathrina f. 1757 10/6
d. Margareta f. 1759 29/12
d. Magdalena f. 1762 2/2
d. Elisabet f. 1764 20/9

1769—1806

Torparen Anders Jakobsson f.
1749 14/7
h. Kerstin Johansdotter f. 1750

1806—1811

Torparen Johan Esaiasson f.
1744
h. Carin Svensdotter f. 1757
s. Peter f. 1783 21/11
d. Maja f. 1790

1811—1829

Torparen Peter Jaensson f. 1783
21/11
h. Greta Israelsdotter f. 1791 9/5
s. Johan f. 1813 9/2
d. Lena Cathrina f. 1815 8/10
s. Isac f. 1821 31/1
s. Johannes f. 1823 7/12

s. Anders f. 1826 30/12
d. Lena f. 1826 30/12

1829—1843

Torparen Johannes Bengtsson f.
1799 15/5
h. Stina Petersdotter f. 1798
21/9
d. Maja Lisa f. 1826 21/12
d. Gustafva f. 1829 17/2
d. Johanna f. 1838 26/10

1843—1846

Torparen Gustaf Petersson Tropp
f. 1813 3/11
h. Maja Cathrina Jonasdatter f.
1817 24/4
s. Anders Johan f. 1844 12/2

1846—1855

Torparen Nils Abrahamsson f.
1811 23/11
h. Britta Abrahamsdotter f. 1811
5/7
s. Carl Fredrik f. 1840 2/11
s. August f. 1842 22/4
s. Fredrik f. 1843 18/8
d. Anna Stina f. 1845 8/4
s. Carl Peter f. 1848 29/6
d. Hedda Maria f. 1850 23/11

1855—1859

- Torparen Lars Nilsson f. 1821
18/12
h. Maja Stina Jonasdotter f. 1820
25/12
d. Maria f. 1847 24/2
s. Johan August f. 1849 25/2
d. Christina Augusta f. 1851 3/10
d. Johanna Charlotta f. 1854 1/6
s. Carl Magnus f. 1856 7/8

1859—1878

- Torparen Isac Petersson f. 1821
31/1
h. Stina Andersdotter f. 1814 2/4
s. Anders Johan f. 1851 9/4
d. Mathilda f. 1854 29/1

1878—1897

- Torparen Anders Johan Nilsson f.
1838 11/2
h. Christina Maria Jonasdotter f.
1851 14/9
d. Frida Ottilia f. 1873 25/7
s. Per August f. 1873 25/7
d. Alma Josefina f. 1876 28/5
d. Anna Augusta Emilia f. 1884
18/3
d. Christina Emilia f. 1886 20/3

1897—1905

- Torparen Per August Dahl f. 1852
1/3
h. Inga Karolina Andersdotter f.
1850 19/8
s. Gustaf Albin f. 1880 14/6
s. David Isidor f. 1883 21/2
d. Ellen Axia f. 1886 9/4
s. August Hjalmar f. 1890 24/8

Bjursbäcken.

Namnet på torpet betyder Bäverbäcken, och är det torp under Stensholm som kan spåras längst tillbaka i tiden. Redan på 800-talet bodde här med säkerhet folk. Enligt beskrivningar från olika tidsperioder, senast från slutet av 1800-talet, fanns nämligen här ett järnåldersgravfält bestående av 42 högar. Dessa hava därefter bortodlats, de sista bortogs av torparen på Bjursbäcken omkring 1905. Av alla de som bott på Bjursbäcken känner man icke till namnet på andra än de, som bott där efter 1764. Den förste namngivne är torparen Peter Johansson, som innehar Bjursbäcken till 1788, då han flyttar som inhyses till Broen. Han efterträdes av Abram Larsson, vilken i 20 år är torpare där och då överlåter torpet till sin måg Abram Nilsson. Sedan denne i 31 år brukat Bjursbäcken får hans son Nils Abramsson övertaga detsamma 1839. Han stannar icke längre än till 1846, då han övertager torpet Erikstorp. Till Bjursbäcken kommer torparen Jonas Johannisson samma år. Han dör i september månad 1857, ett offer för rödsotsepidemien. Änkan fortsätter, med barnens hjälp, brukningen av torpet ett par år, tills hon gifter sig med torparen på Erikstorp, Lars Nilsson, vilken nära nog mistat hela sin familj i rödsoten. Lars Nilsson övertager Bjursbäcken 1859 och innehar torpet till 1872 då han överlåter det till torparen Peter Magnus Andersson. Denne lämnar Bjursbäcken 1886 för att övertaga Norra Glasberga. Bjursbäcken brukas nu ett par år av herrgården tills Johan Alfred Löfgren gifter sig 1888 och blir torpare på Bjursbäcken. Han

stannar där till 1902 då han köper Vissmålen och blir hemmansägare. I hans ställe kommer nu från Ölmostad torparen Karl Johan Johansson Säf och övertager Bjursbäcken. Då han 1908 återflyttar till Ölmostad, antages till ny torpare Viktor Andersson från Svartorp. Han friköper några år därefter Bjursbäcken till egen gård.

—1788

Torparen Peter Johansson f. 1730
h. Annicka Jonsdotter f. 1732
s. Johan f. 1764 31/8
d. Maria f. 1756 2/5
d. Cathrina 1759 17/2
d. Kirstin f. 1760 3/11
d. Brita f. 1769 2/1
d. Annika f. 1774 1/4

1788—1808

Torparen Abram Larsson f. 1758
12/5
h. Stina Jacobsdotter f. 1751
d. Sara f. 1785 2/3
d. Maja f. 1789

1808—1839

Torparen Abram Nilsson f. 1780
4/8
h. Sara Abramsdotter f. 1785 2/3
d. Stina f. 1809 7/11
s. Nils f. 1811 23/4
s. Carl Johan f. 1815 14/8

1839—1846

Torparen Nils Abramsson f. 1811
23/4
h. Britta Abramsdotter f. 1811
5/7
s. Carl Fredrik f. 1840 2/11
s. August f. 1842 22/4
s. Fredrik f. 1843 18/8
d. Anna Stina f. 1845 8/4

1846—1859

Torparen Jonas Johannisson f.
1812 23/10, d. 1857 30/9
h. Ulrica Larsdotter f. 1815 6/3
s. Johannes f. 1837 12/2
d. Augusta Maria f. 1841 5/12
d. Hedda Christina f. 1845 2/3
d. Johanna Mathilda f. 1852 21/3

1859—1872

Torparen Lars Nilsson f. 1821
18/12
h. Ulrika Larsdotter f. 1815 6/3

1872—1886

Torparen Peter Magnus Andersson f. 1841 1/2
h. Johanna Petersdotter f. 1835
5/6
d. Hanna Augusta f. 1864 3/2
s. Gustaf Emil f. 1866 23/1
s. Carl Lambert f. 1868 5/10
d. Anna Charlotta f. 1871 23/2
s. Per Arvid f. 1874 30/4
d. Alma Elisabet f. 1877 7/5

1888—1902

Torparen Johan Alfred Löfgren
f. 1861 29/3
h. Johanna Gustafsdotter f. 1859
2/3
s. Carl Alfred f. 1890 9/7
s. Klas Oskar Emanuel f. 1892
14/8
d. Ester Kristina f. 1894 28/12

1902—1908

Torparen Karl Johan Johansson
Säf f. 1870 4/11
h. Amanda Karolina Larsdotter
f. 1870 7/4
d. Hulda Maria f. 1894 21/5
s. Karl Gunnar Emanuel f. 1896
7/6
d. Ellen Amanda f. 1898 4/8
d. Signe Elisabet f. 1901 21/5
s. Johan Erik Samuel f. 1905 8/6

1908—

Torparen Viktor Andersson f.
1861 19/3
h. Augusta Josefina Gustafsdotter f. 1861 3/3
s. Knut Erik f. 1888 31/1
s. Carl Gilbert f. 1890 22/2
s. Sven Rudolf f. 1892 14/6
s. Gustaf Einar f. 1894 15/9
d. Marta Ina Genoveva f. 1896
26/2
s. Oskar Henrik f. 1897 30/9
d. Alma Maria f. 1900 7/7
d. Ester Elisabet f. 1901 13/10

Nyholm.

Nyholm omnämnes första gången 1846 då torparen Johan Johansson inflyttar som torpare där. Troligen är torpet nybyggt då. Sedan han varit torpare där i 30 år, lämnar han torpet och får anställning som ladugårdskarl vid herrgården. Till bostad får han Holmalyckan. I hans ställe kommer till Nyholm torparen på Källebäcken, Clas Hammarström. Även han flyttar så småningom fram till herrgården. År 1881 finna vi honom i den då nybyggda stugan Fridhem. Som ny torpare på Nyholm inflyttar Carl Johan Snygg, vilken brukar torpet i 20 år till 1901, då han bosätter sig på Risängen under Göransberg. Från Lekeryd kommer i hans ställe torparen Otto Svensson Malm. Då han dör 1907, 84 år gammal, flyttar hans änka och son till Erikstorp som inhyses. Till Nyholm kommer från Vireda socken Henning Albin Larsson. Sedan han brukat torpet några år blir detta till salu varför han friköper det och bildar därav gården $\frac{1}{8}$ mantal Lilla Tokarp Nyholm.

1846—1877

Torparen Johan Johansson f.
1821 15/2
h. Maja Persdotter f. 1816 20/5
d. Anna Stina f. 1843 27/5
s. Per August f. 1844 4/8
s. Carl Johan f. 1846 22/12
s. Johannes f. 1849 3/5
s. Frans Edvard f. 1850 4/10
d. Thilda Maria f. 1853 7/2
d. Johanna Sophia f. 1855 15/8
s. Clas Alfred f. 1858 7/7

1877—1881

Torparen Clas Emanuel Hammarström f. 1841 5/9
h. Carolina Mathilda Johansdotter f. 1842 12/3
d. Augusta Ottilia f. 1870 28/7
s. Johan August f. 1872 27/12
s. Oskar Henning f. 1876 9/9

1881—1901

Torparen Carl Johan Snygg f.
1841 16/12
h. Lovisa Kristina Andersdotter f. 1848 24/10

d. Ida Mathilda f. 1869 26/7
d. Augusta Albertina f. 1871 29/12
s. Johan August f. 1874 8/3
s. Carl Gustaf f. 1882 29/4
s. Oskar Emanuel f. 1884 6/9
d. Anna Elisabet f. 1886 8/12
s. Sven Hjalmar f. 1889 26/11

1901—1907

Torparen Otto Svensson Malm f.
1823 19/6, d. 1907 23/3
h. Anna Greta Andersdotter f.
1825 30/12
d. Vilhelmina f. 1855 23/10
s. Johan Vilhelm f. 1857 11/12

1907—

Torparen Henning Albin Larsson f. 1880 13/10
h. Ida Maria Nilsson f. 1878 29/8
d. Elna Maria f. 1905 12/3
s. Arvid Rudolf f. 1907 27/3
d. Elin Dorotea f. 1911 6/2
s. Erik Lennart f. 1913 24/2
s. Carl Georg Allan f. 1916 11/1
s. Bertil Emanuel f. 1921 26/9

Ivar Meurling.

Gå ej

över ån efter vatten!

Begär alltid

CARLFORS

Bronsfärger!

JÖNKÖPINGS LÄNS
SLAKTERIFÖRENING

Affären Petersberg

REKOMMENDERAS

Tel. 30566

EVA- tryckkokaren

Spara tid och pengar! Koka eller stek maten på en tid, som är 1/3 eller mindre av kok- eller stektiden i en vanlig gryta! Utnyttja EVA. Gjuten i aluminiumlegering. Utan nitade detaljer. Med extra tjock, plansvarvad botten och med raka kanter. EVA-kokaren är lättskött, riskfri i användning och godkänd av Statens Riksförsäkringsanstalt.

EBE-VERKEN AB, Huskvarna

Husqvarna

2-speed

● "Om Novo-växeln var omdömet bara ett: En fullträff av revolutionerande slag. Husqvarna 2-speed-cyklar bar fram sina ryttare i hastigheter, som man trodde var förbehållna de lätta racermaskinerna."

(Om Sverigeloppet 1951)

Sign. Bom i ST

Husqvarna 2-speed är Sverige-loppsprövad, har fartgivande, backutjämnande, "idiotsäker"

Novo-växel och Radaröga, som ökar cykelns säkerhetszon i skymning och mörker till 200 meter.

Det går dubbelt
så lätt på

Cykeln med Novo-
växel

USQVARNA VÄPENFABRIKS AB • HUSKVARNA

KVALITETSMÄRKET

för

Borstar

och

Penslar

Aktiebolaget Husqvarna Borstfabrik

Husqvarna

Tel. 32600

BROHOLMS MEJERI

Alla slag av mjölkprodukter.

Välsorterad speceriaffär.

Tel. 30630

Jönköpings Mejeriförening u.p.a.

JÖNKÖPINGS LÄNS BRANDFÖRSÄKRINGSBOLAG

*Brand-, ansvars-, vattenlednings-
skadeförsäkringar m. m.*

Ombud i Hakarp:

Nämndeman GUNNAR HAKEMAN, Hakarps säteri.

Tel. 30135.

Sänkta priser

Låga priser

å

K. F:s Skor

Bra passform med

högsta kvalitet

konsum
Union
HUSKVARNA

INGRID NILSONS Kappaffär

rekommenderas!

FÖRSTKLASSIG KONFEKTION

Rosenborgsgatan 32. Tel. 30145.

Allt i musik *Martin Johanson*

Tel. 301 77 - 31982

Vid behov av

charkuterivaror och mejeriprodukter

vänd Eder till

Klingbergs Charkuteri- och Mjölkkaffär

Innehavare: Ingrid Samuelsson

JUTAHOLM. Tel. 30834.

VID BEHOV AV

färger, tapeter, sjukvårds- och tekniska artiklar

anlita fackmannen

Södra Färghandeln

Tormenäsgatan 3

HUSKVARNA

Telefon 30587

*Du kan alltid
tryggt anlita Sparbanken –
Hembygdens bank*

Jönköpings Stads och Läns
Sparbank

Lyxkaffe - Javablandning

i detaljhandeln och i parti

KOLONIALBOLAGET

Tel. 30353 – 30643

När det gäller textilier

GYNNA THOMBRITS

PETTERSBERG. Telefon 31329

Väl sorterad

Speceri- & Diverseaffär

å Jutaholmsområdet.

Välkommen att gynna enskild företagsambet!

JUTAHOLMS LIVSMEDEL

GUSTAV FRISK

Tel. 30837

SÄLLSKAPS- RESOR

ROSENQVISTS
OMNIBUSTRAFIK

REKOMMENDERAS

★

Huskvarna

Tel. 30186

FIRMA ERIC SANDQVISTS

Speceri- & Diverseaffär

REKOMMENDERAS

★

Hakarp, Huskvarna

Tel. 30581

ELFIRMAN JOHANSSON & CARLSSON

Elektriska installationer, motorer, elektriska apparater
och glödlampor.

TRANSFORMATORSTATIONEN

Tel. 30277 a och b.

Allt som bör finnas i en kiosk

finns i

EGNAHEMSKIOSKEN

Tel. 31242

Nilzén & Engblom

Tel. 30452

Välkomna till

Stenborgs Konditori

STENSHOLM

Servering av kaffe med gott bröd.

Riklig sortering av konditorivaror.

Öppet vard. kl. 9—21, sönd. 2—17.

Samkväm för sällskap.

Tel. 31392

Innehavare: *Gunnar Johansson.*

Bliv medlem i

Hakarps Hembygdsgrd!

Värme- och
Sanitetsinstallationer

DORSELLS
Rörledningsfirma

rekommenderas.

Förstklassigt arbete
Humana priser.

Västerliden 11, Huskvarna
Tel. 31625.

Gäller det ...

Idrott

Fiske

Skinnskläder

Sportkonfektion

Vänd Eder till

Huskvarna
Sport-
magasin

Tel. 30867

Reservoarpennor

i prislägen som passa alla.

Idealisk present för högtidsdagar.

RYDHEIMS BOKHANDEL

H U S K V A R N A

Telefoner: 30044 och 30244

Marieholms Handelsträdgård

Stig Johansson

Tel. 309 04

REKOMMENDERAS.

HJÄLP DIG SJÄLV!

Bliv medlem i

Hakarps Erkända Sjukassa!

Mjök- och Speceriaffären

P E T E R S B E R G

Alb. Lundin

Tel. 301 51

REKOMMENDERAS.

PETERSBERGSKIOSKEN

tobak, tidningar,

frukt, choklad,

konfekt, läskedrycker.

Tel. 303 41

B L O M B E R G S.

Holmers *Herrekipering*

Erik Dahlbergsgatan 10

Tel. 30990

HUSKVARNA

*BJÖRTÉNS.
LIVSMEDEL*

Egnahemsvägen 10

Tel. 30060

ERIKSBERGS
**BLOMSTER-
ODLINGAR**

Tel. 30388

B. INGVALLS EFTR.

(Gustaf Gustafsson)

**SPECERI- & DIVERSEAFFÄR
PETERSBERG**

REKOMMENDERAS.

Tel. 30065 **Huskvarna** Tel. 30065

Gå till Krantz!

Pälsar, Hattar, Mössor,
Underkläder.

Tel. 30299.

Tegnérgatan 7 - Huskvarna

HENNINGSONS

Byggnadsfirma

HUSKVARNA

Byggnadsavd.:

Industribyggnader, Bostadshus och Villor, Ombyggnads- och Reparationsarbeten av alla slag.

Kontoret, Långg. 31, Tel. 31450, 31451

Byggm. I. Henningsons bostad
ankn. 31450

Verkm. Ch. Ottosson 31455

Verkm. A. Nilsson 31453

Verkm. B. Larsson 31983

Ritkontoret:

Byggnadsritningar, Arbetsbeskrivningar, Handlingar till myndigheter, Kontrollanskap, Avvägningar, Ljuskopiering.

Ritkontoret, Gillesgatan 11,
Telefon 31452, 31451

Föreståndare K. E. Lindell,
bost. Norra Parkgat. 60. Tel. 31454

HUSKVARNA 1952
M. RYDHEIMS TRYCKERI